

1942.

FEBRUÁR

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXI.
ÉVF.
 AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E
2.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Táv. : 323-722.)

Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás
megnevezése mellett történhetik.

A faragottfa káros térhódítása.

Írta: Péter Ernő.

Aki az 1941. évben többször tette meg az útát a Székelyföld életerén keresztül Szeretfalvától Szászrégenig, jól megfigyelhette a Székelyföldnek azon lebonyolódó forgalmát. A gépkocsiban ülő utas már az év elején észrevehette a fenyőfaárúknak az anyaországba szállított áruk között elfoglalt előkelő helyét. Ebben az időben leginkább fűrészelt árut szállítottak tehergépkocsikon. Rövidesen megjelentek a szekerek is az úton a gépkocsik mellett és ezek leginkább a gépkocsin nem szállítható hosszú fűrészelt-árút, faragottfát és oszlopot szállították. Tavasz felé a faárú szállítása egyre erősödött. A gépkocsikon kívül egy útban már 60—80 szekeret lehetett megolvasni. A szállított áru zöme most a szekereken is a fűrészeltáru volt.

Június hónaptól kezdve a fűrészeltáru a faragottfa kezdte kiszorítani, és ennek az árunak a szállítása mindegyre olyan méretekben nőtt, hogy az őszi hónapokban ezt az országútszakaszt a faragottfával rakott szekerek végtelen hosszú sora borította. A türelmes utas most már 300-on felül számolhatta a fát szállító fogatokat a tehergépkocsikon kívül. De ugyanakkor a szászrégeni és a mellette levő állomásokon tucatjával rakodtak szekerek az átszállításra váró nagy faragottfakészletekből, és ugyancsak úgy lepték el a Szeretfalva körüli állomásokat is a leürítő szekerek.

De nemcsak, a meglevő székelyföldi faragottfa-készletek kerültek leszállításra, egyidejűleg megindult itt a lázas faragottfa-

termelés is. Nemcsak a kimondottan faragásra alkalmas és vágásra engedélyezett állományokat és réttakarítás címén kihasználható fákat faragtatták fel. Faragottfa készült a már kitermelt és bányafának vagy papírfának szánt vékonyabb fenyőfatömegekből, de részben a felfűrészelésre szánt vastagabb fából is, akár az a vágásban, az út mellett, a rakodókon vagy az állomásokon tárolt. Faragottfa lett az állomásokon ezerszámra készletezett rudakból is, hacsak a legvékonyabb szarufaméretet kiadta.

Keressük most időrendben a szállítás változásának és a faragottfa térhódításának az okait. A *szászlekencei—marosvásárhelyi keskenyvágányú vasútnak* 1940 decemberben történt forgalombahelyezésétől várták a székelyföldi fakeszkeszdek elszállítását. Rövidesen bebizonyosodott azonban ennek a vonalnak a *kis teljesítőképessége*. Egy-egy fatermelőre és kereskedőre olyan kevés kocsi jutott a tárcaközi birtokság elosztása alapján, és ezek kiállítása olyan vontatottan történt, hogy az a termelés menetével sem tudott lépést tartani. Még kevésbé lehetett szó a felhalmozott nagy készletek elszállításáról. Ezen a helyzeten nem sokat változtatott a MÁVAUT részéről a Szászrégen és Szeretfalva között forgalomba helyezett néhány tehergépkocsi állandó szállítás sem. Hozzájárult a szállítás pangásához a hadiérdekből elrendelt forgalomkorlátozás is. Természetes, hogy ilyen körülmények között minden szállító igyekezett az értékesebb faárúit szállítani, legfőképpen a *fűrészeltáru drágább választékait*, hogy a szállított kis mennyiségért is aránylag több pénzt kapjon.

Időközben a bányák és papírgyárak közbenjárására és üzem-bentartásuknak hadiérdekből való fontosságára való tekintettel a rendelkezésre álló kocsimennyiség nagy részét *bányafa és papírfa* részére utalták ki, s így a MÁV átrakással szállítható fűrészeltáru mennyisége még erősebben csökkent. Ezek az okok arra készítették a fatermelőket és kereskedőket, hogy faárúikat magánszállítókkal szállítsák Szászrégenből Szeretfalvára, annak ellenére, hogy ezek az átszállítási munkálatok *mind* gépkocsin, *mind* szekereken m³-ként 14 pengő többletköltséget jelentettek, amelynek felszámításához az Árkormánybiztosság nem járult hozzá. Ezek a költségek időközben fokozatosan 20—22 pengőre emelkedtek.

Az olcsóbb faválasztékok, köztük a bárdoltfa is, nem bírták meg ezt a nagy költséget, és így szállításuk teljesen megakadt. Miután azonban ilyen faragottfából a Székelyföldön nagy készletek voltak, s ugyanakkor az igénylés az anyaországban az árvízjárok következtében igen nagyra nőtt, az érdekképviseltek sürgetésére az Árkormánybiztosság 5299/V. 1941. számú rendeletével megengedte az erdélyi bárdoltfa igazolt *tengelyfuvar-többletének* (m²-ként legfeljebb 12 pengő) a *felszámítását*. Ezzel a fara-

gottfa lett a kiváltságos kedvenc, amelynek az anyaországba való szállítása elé már nem gördültek akadályok. Elfoglalta az elsőbbséget a bányafa és celulozefa előtt is, melyek korlátlan kocsikiállításukkal idáig a hegemoniát tartották. Megindult a faragás is mindenütt, ahol a gömbölyegfát még nem hosszolták fel a rövidebb bányafaméretekre.

A faragottfának a bányafa rovására történt térhódítása megfékezendő, a fűrészeltárú és épületfa új árait megállapító 1941. dec. 2-án megjelent 56.000. ÁK számú rendelet a faragottfa árát 8—10 pengővel leszállította 1942. jan. 1-től kezdve. Ennek a rendeletnek a következtében természetesen csökkenni fog a faragottfa kínálat, nem fog azonban csökkenni, sőt ellenkezőleg, növekedni fog a kereslete, mert a faragott- és fűrészeltfa közötti árkülönbség még nagyobb lett, mint eddig volt. Ez a különbség az eddigi 30 pengőről 58-ra, a faragottfa és heveder (zárléc) között 40 P-ről 53 P-re emelkedett.

Szakkörökben önkéntelenül felvetődik a kérdés, miért volt a kedvezményes bánásmód a faragottfával? *Van-e egyáltalában létjogosultsága ma a faragottfatermelésnek*, amikor a gömbölyegfa 30—50%-a mint forgács, az erdőben marad, és a közfogyasztás számára elvész? Szabad-e nekünk ma ilyen fényűzést megengednünk, amikor megállapítást nyert, hogy fenyőfafogyasztásunk már ma is jelentékenyen felülmúlja termelésünket és a jövőben fogyasztásunk csak emelkedhetik*. Amikor egyes külföldi államok nemcsak a fenyőfával való takarékoskodást vezették be minden téren, hanem a kevésbé értékes lombfák faragását is korlátozták? Így a bükkvágányalj (talpfa) faragását sem engedik meg, hanem — nagyon helyesen — előírják annak a fűrészen való elkészítését.

Az elmúlt 1941-es évben a Székelyföldről az anyaországba elszállított fenyőfaragottfa 2000 15 tonnás kocsirakományra tehető. Ez 60.000 m³ faragottfának felel meg. Legalább további 40.000 m³ várja most az elszállítását az állomásokon, rakodókon s az erdőben. Ennek a 100.000 m³-nek a faragásánál — átlag 40%-kal számítva a forgácsot — 40.000 m³ fenyő ment minden ellenérték nélkül veszendőbe.

De ha figyelembe vesszük, hogy ebből a mennyiségből 60.000 m³ régi termelésű és csak 40.000 m³ készült ebben az évben, akkor is 16.000 m³-t vontak el ebben az évben a közhasználattól. Erre az erdőn való elkorhadás, vagy összehordott rakásokban való elégetés vár. Milyen értékes szolgálatot tett volna pedig a köznek, mint bányafa, papírfá, vagy vegyifa!

Szinte hallom faragottfa-termelőink ellenvetéseit:

* Lásd Mihályi Zoltán dr.: „A magyar erdőgazdaság feladatai”, című előadását (Erdészeti Lapok 1941. XII. füzet).

1. A faragottfa, különösen a szarufa, nélkülözhetetlen cikk a falusi és tanyai építkezésnél. A faragottfa a fűrészelt gerendánál olcsóbban állítható elő és így olcsóbban is adható.

2. Más államokban is termelnek faragottfát, a Dunántúlt eddig Ausztria és Jugoszlávia látta el faragottfával.

3. A faragásnál jobb kihozatal érhető el, mint a felfűrészelésnél, mert a fa nem élesélűre, hanem részben tompaélűre készül (a szélesség 20—25%-áig). Továbbá a faragottfánál a minősítési előírások bizonyos mértékig csökkenő vastagságot engednek meg (I. osztályúnál folyóméterenként a szélesség 1%-áig), ami a fa jobb kihasználását szintén elősegíti.

4. Az utóbbi két előny különösen a vékony fánál, a 12 cm-es és azon aluli csúcsvastagságú gömbölyegfából kikerülő szarúfánál jelentkezik, mert ennél a fűrészben való felvágás nem gazdaságos, a faragásnál pedig 70%-os kihozatal is elérhető.

5. A felfűrészelésnél is áll elő értékesíthetetlen hulladék: a fűrészpor.

Taglaljuk ezeket az ellenvetéseket egyenként.

Igaz, elismerjük, hogy az építkezés, különösen a fedélszerkezetek készítése, gerendák, szelemenek, szarúfák stb. alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. Miért ne helyettesíthetné azonban a faragottfát a fűrészelt gerenda és heveder?

Erre a célra az 56.000. AK. sz. rendelethez mellékelt árkimutatásokban és minősítési előírásokban a hevederre és fűrészelt gerendára megállapított minőségeken kívül, még két gyengébb minőségű és természetesen olcsóbb osztály lenne létesítendő. Ezek a bárdolt épületfa minősítési előírásaihoz simulnának. Megengedendő lenne bizonyos tampaélűség, több, mint a bárdolt épületfánál, mert az ennél megengedhető 1, illetve 2%-os vastagságcsökkenés is tompaélűséggel lenne pótolható.

Ilyesformán a II. o. hevedernél és fűrészelt gerendánál a nagyobbik szélesség 25%-áig, a III. o.-nál 30%-ig terjedő tompaélűség lenne megengedendő. Ezekre az osztályokra meg kellene szüntetni azt a kikötést, hogy a 75/75 mm-nél kisebb méretű heveder elvágott béllel készíthető, mert éppen a vékony gömbölyegfa felvágásával közelítjük meg a bárdoltfa minőségét. Ennek az lenne a további előnye, hogy olyan méretű vékonyfát is fel tudnánk vágni a fűrészben, amelyet eddig általában nem hoztak a fűrészhez.

Ezzel fokoznók fahiányban sinylődő fűrészzeink faellátását is. Hiszen már a román uralom jobb belátású szakírói is felhívták a figyelmet az erdélyi fűrészüzemeknek túlméretezésére.¹

¹ S a b a u V. A.: Rationalizarea industriei forestiere si indrumarea ei catra noui trebuinte. (Az erdészeti ipar észszerűsítése és az új szükségletek felé való terelése) „Buletinul Agir” 1939. 9. szám.

De különösen megokolatlan a 15 cm-nél vastagabb gömbölyegfának a faragtatása. Ebből a fából az épületfán kívül már gyaluárút és egyéb keskeny deszkát is nyerhetünk. A fűrészren való feldolgozással alkalmunk nyílik a fa megválogatására, a göcsmenteset gyaluárúnak dolgozhatjuk fel, amit a faragó az erdőn bizonynyal nem tesz meg.

A gömbölyegfának a fűrészhez való szállítása és felfűrészélése minden bizonynyal többbe fog kerülni, mint annak az erdőn való felfaragtatása és faragott állapotban való kiszállítása. De a többköltséget jórészen fedezi a minőségi megválogatás, az oldalanyagból kikerülő fűrészárú, bányaszéldeszka, léchulladék stb. Sőt merem állítani, hogy — ha egyes, a fűrészektől távol eső vidékektől eltekintünk — legtöbb esetben még *jövedelmezőbb lesz a fűrészren való feldolgozás a faragtatásnál*, legfeljebb nem fogja a gombamódra elszaporodott kétes multú fakereskedők könnyű keresetét szolgálni.

Erdőgazdaságpolitikánk úgy sem engedheti meg azt a fényűzést, hogy az úgynevezett „faragásra termett“ fiatal lucállományokat letaroljuk. A vékonyabb épületifának a gyéritések faanyagából és a vágásraérett faállomány között található elnyomott egyedekből és fiatalabb korosztályból kell kikerülnie.

Igaz, hogy más országokban, köztük a fejlett erdőgazdaságú Németországban, Ausztriában is készítenek bárdoltfát. Ez a bárdoltfa azonban *gúlásan* (kúposan) készül, vagyis a gerenda vastagsága olyan arányban csökken, mint a fa gömbölyeg-állapotában. Ez hengeres növesű fánál folyóméterenként az 5 mm-t, sudarlós növesűnél pedig a 100 mm-t is eléri. Ennél tehát a faanyagmegtakarítás sokkal nagyobb, mint a mi faragottfánkál és a veszteség nem több 20—25%-nál.

Újabban azonban mindegyre nagyobb tért hódít itt is a fa felfűrészélése. Figyelmet érdemel az az irány, hogy a vékonyfát (13 cm-ig) a fűrészren is *gúlásan* (*Keilschnitt*, ékvágás) vágják, hogy annak kevésbbé értékesíthető oldalanyaga ne vesszen kárba. Tehát a gerenda vagy heveder sudarlóssága ugyanolyan, mint a gömbölyegfáé: fm-ként 5—10 mm.² Hogy ez a csonkagúla-alakú gerenda építkezéseknél ugyanúgy felhasználható legyen, mint a párhuzamos oldalú, két-két gerendát egymással összeenyveznek úgy, hogy az egyiknek a keskenyebb vége a másiknak a vastagabb végét fedje. Ezek az enyvezett gerendák mind tartósság, mind teherbírás tekintetében nagyon jól beváltak és a mindjobban hiányzó vastagfa pótlására sokat ígérnek. Természetesen az ilyen gúlás vágáshoz külön gépi berendezés, megfelelő felszerelésű szalagfűrész (*Blockbandsäge*) kell.

² Dr. Ing. Baeseler: Die geleimten Doppelbalken für Siedlungsbauten. „Internationaler Holzmarkt“ 1941. 44—50. szám.

Ezzel a megoldással a faragásnál elérhető *nagyobb kihozatalt* nemcsak megközelítettük, hanem el is hagytuk. De különben is csak a 13 cm csúcsvastagságnál vékonyabb fa esetében helytálló az az érv, hogy a faragásnál jobb kihozatalt érünk el, mint a felfűrészelésnél.

Fűrészüzemünknel és faragásainknál nyert adataink alapján a fűrészén felvágott

10—12 cm csúcsvastagságú fenyőgömbölyegfa	52%	kihozatalt ad
13—15 „ „ „	54—55%	„ „
16 cm és ennél vastagabb „	57%	„ „

mégpedig úgy, hogy a belőlük vágott heveder, gerenda, stb. élesélő.

Ha az előbb említettem *tompaélúséget* ennél a fánál is bevezetjük, a termelési kihozatal legalább 3—4%-kal emelkedni fog. Ezzel a 13 cm-nél vastagabb fánál már utólértük a faragásnál elért eredményeket.

Faragásnál is csak akkor emelkedik a kihozatal 57—60% fölé, ha a faragott fának legalább 50%-a 10/10 cm-nél nem vastagabb, ha a gömbölyegfa szép hengeres, vagy ha a tompaélúséget az előírtnál is nagyobb mértékben alkalmazzák. Ezek szerint a faragás csak akkor előnyösebb a fűrészelésnél, ha a csúcsvastagság 13 cm-nél kisebb.

A faragottfa jó kihozatalát különben is megtépázta az 56.000/1941. AK. sz. rendelet azzal az intézkedésével, hogy a faragottfa a vékonyabbik végén mérendő. Ezzel megszűnt a gúlás faragás előnye. Ez a megokolatlanul szigorú intézkedés a faragottfa-termelők nagy sérelme, mert eddig a faragottfát mindig a vastagabb végén mérték.

A felfűrészelésnél előbb kimutattam kihozatal csak a fűrészárura vonatkozik. Hol van azonban még az ezenkívül kikerülő *bányaszéldeszka, hulladékléc és fűrészpor*? Ezek mind értékesíthetők és az értük kapott összegek a termelés költségeit apasztják. Nem lekiicsinyelendő a fűrészpornak, mint üzemi tüzelőanyagnak a jelentősége sem. De ezenkívül ma a fűrészpornak a vegyiparban is tág felhasználhatósága van.

Legnagyobb jelentősége azonban annak a körülménynek van, hogy a faanyagot teljes egészében a közhasználat számára megmentettük. A hulladék kémiai feldolgozása már nálunk sem késhet sokáig!

Az előbb elmondottak joggal készítetnek bennünket arra a megfontolásra, hogy módot keressünk a faragottfa-termelés lassú és fokozatos mérséklésére és helyébe a felfűrészelés fokozására.

A már kitermelt faragottfát nem szabad a piactól elzárni. Meg kell adni a lehetőséget a székelyföldi fakereskedőknek, hogy

a kedvező kilátások között — ha államgazdasági szempontból elítélendő módon is — termelt faragottfájukat veszteség nélkül eladassák. Ezek alapján a korszerű erdőgazdaság bevezetése érdekében folytatott munkánk egyik lépcsőfokaképpen a következők rendeleti szabályozását javaslom:

1. *Fenyőfaragottfát csak az erdőfelügyelőségek engedélyével legyen szabad termelni.* Aki faragtatni akar, kérését a rendes vagy rendkívüli fahasználat iránti kérésével együtt tartozik az erdőfelügyelőséghez beadni, a faragás szükségességének a megokolásával. Esetleg mellékelni kell a faragásnak, mint egyedül jövedelmező értékesítési módnak az igazolását alátámasztó számításokat, vagy egyéb bizonyítékokat.

2. *A Közellátási Minisztérium árhivatala, mint az Árkormánybiztosság jogutódja, létesítsen a fűrészelt gerendára és hevederre két-két gyengébb és olcsóbb osztályt a bárdoltfák pótlására.* Ezeknek az osztályoknak a minősítési előírásai a bárdoltfa mai minőségéhez simulnának.

3. *Meg kell szüntetni a faragottfa kiváltságos helyzetét és az átszállítási tengelyfuvar felszámításának a lehetőségét ki kell terjeszteni a többi faárura: fűrészeltárura, gömbölyeg-rúdra stb.* Ez az intézkedés természetesen csak a székelyföldi faárukra lenne érvényes a szeretfalva—dédai vasútvonali üzembehelyezéséig.

4. *A minősítési előírásokban mind a faragottfánál, mind az azt pótló fűrészelt gerendánál és hevedernél visszaállítandó a vékonyabb végén való mérés.* Ezt megokolja ezeknek a választékoknak az olcsóbb ára.

5. *A meglévő és szerződésekkal igazolható módon 1941 dec. 31.-éig lekötött faragottfa 1942 márc. 31.-éig a 26.000/1940. ÁK. rendeletben előírt áron legyen felszámítható.*

*

Das schädliche Platzgreifen des bezimmerten Kantholzes. Von E. Péter.

Die Erzeugung des Kantholzes hat im vergangenen Jahr in Siebenbürgen grossen Aufschwung genommen, da der Landespreiskommissar bei dieser Ware allein die Aufrechnung der bis zur Verladestation entstehenden Frachtspesen genehmigte.

Das Bezimmern ist vom nationalwirtschaftlichen Standpunkt schädlich, da etwa 40 v. H. des Holzmateriales dem allgemeinen Verbrauch entzogen werden. Zwecks Einschränkung der Bezimierung schlägt Verf. vor diese an behördliche Genehmigung zu binden; der Kantholzbedarf könnte teils durch Schaffung von zwei geringeren und billigeren Qualitäts-Klassen der gesägten Balken gedeckt werden.

*

La généralisation regrettable de l'emploi du bois taillé. Par E. Péter.

Se fondant sur l'expérience transylvaine, l'Auteur recommande que la taille du bois, qui comporte 40% de perte, soit soumise à l'autori-

sation officielle, et que le bois taillé soit remplacé par la poutre sciée qui est plus faible, mais meilleur marché.

*

Detrimental Increase of Hewn Building Timber. By E. Páter.

From what the author saw in Transylvania he suggests that as hewing involves a forty per cent loss, it should be conditional on a permit from the authorities and that instead of hewn timber a poorer and cheaper quality of sawn beams should be used.

Adatok a borsodi Bükk gerinces-faunájához.

Irta: Vásárhelyi István.

A Bükkre vonatkozó magyar irodalom aránylag igen szegény. Gerincesekről különösen alig találunk valamit. Ami van, az is inkább a vadászható állatokat ismerteti, jól-rosszul.

Azt hiszem tehát, nem végezek fölösleges munkát, ha több, mint tíz évi ezirányú megfigyeléseimet közreadom. Ez alatt a hosszú idő alatt a Bükk közepén, Lillafüreden lakva, a kb. 100.000 holdat kitevő, erdős, hegyes terület minden részéből volt alkalmam gyűjteni. Így a közölt faunajegyzéket majdnem teljesnek mondhatom. A felsorolt állatok legnagyobb része megfordult kezeim között. Csupán néhányat vettem föl irodalmi adatok, — néhányat pedig *Mauks K. dr.* és *Szeőts B.* megfigyelései alapján, akiknek az adatok átengedéseért itt mondok hálás köszönetet.

A hosszú megfigyelési idő alatt kezeim között megfordult gerincesekből már egy egész kis múzeumot lehetett volna berendezni. Sajnos, az a szép terv, hogy nagy mesterünk *Hermann Ottó* lillafüredi villájában egy Bükk-múzeumot létesítsünk, anyagiak miatt mindeztideig nem volt megvalósítható. A Borsod-Miskolci Múzeumnak — helyszűke miatt — természetrajzi osztálya nincs. Így a hatalmas anyag szétszóródott, különböző hazai és külföldi tudományos intézetek, magángyűjtők között.

A bükki gerincesfauna elterjedése igen érdekes s szorosan összefügg az erdők állapotával. Állati életben leggazdagabbak az erdőszélek, utak melléke, tisztások szélei, patakok, tavak partjai, és a véderdőként kezelt, alig háborgatott köögörgetegesek. Utánuk következnek az aljnövényzettel borított fiatalosok és tölgyesek. Legszegényebbek ebben a tekintetben a friss vágások s az öreg szálerdők. Nagyon befolyásolják az itteni állatéletet az időszakonként megismétlődő egérjárástól évek is. Ez pedig szorosan összefügg a három-négy évenként megismétlődő bükkmagtermeléssel. Ilyenkor, egymást követő két éven át, az apró rágcshalók száma

hihetetlenül fölszaporodik s erre a bőséges táplálékra mind a ragadozó madarak, emlősök, mind pedig az ilyenkor túlnyomólag ezekkel élő rovarevők száma is nagyon fölszaporodik. Megfigyeléseim szerint t. i. ezekben az időszakokban ezek szaporulata is lényegesebben nagyobb, mint egérszúke években.

Minden időben igen gazdag a Bükk denevérfaunája. Úgy, hogy az országban biztosan kimutatott 23 fajból 20-nak az itteni előfordulása biztos. Ez érthető is. A barlangok s odvas fák lakóhellyel, míg a nagy kiterjedésű erdők bő táplálékkal látják el őket.

Ugyancsak említést érdemlő a Bükk fészkelő vándorsólymokban való gazdagsága. Ezt a szép ragadozót még Nagy-Magyarországból is mint ritka fészkelőt ismertük. Igaz, hogy ezt nem ritkaságának, hanem inkább a megfigyelések hiányosságának tudhatjuk be. Itt majdnem minden erdő fölé emelkedő mészköszirtnek megvan a maga költő sólyompárja. Volt esztendő, amikor a Bükk területén tíz fészkelő párról is tudtam. Sajnos, igen sokat elpusztítanak közülük a fészekszedők. Ugyancsak elég nagy számmal költ a szintén ritka fészkelőnek tudott rárósólyom is. Sziklákön éppen úgy, mint fákön is fészkel. Megfigyeléseim szerint ez a két nemes sólyom, eddigi ismereteinkkel ellentétben, a telet is a fészkelő hely környékén tölti.

Nagyon érdekes, hogy a Bükkből hiányzik az ország más részeiben hasonló terepen élő vipera és a sárgahasú unka. Ugyancsak hiányzik innét a házi egér is. A kezeim közé került nagyszámú egér ú. i. tüzetesebb vizsgálatra mind güzü-egérnek bizonyult.

A Bükk gerinceseinek összesítése, eddigi vizsgálataim szerint a következők:

Emlősök (<i>Mammalia</i> .)	5 rend (<i>Ordo</i>)	16 család (<i>Familia</i>)	65 faj (<i>Species</i>)
Madarak (<i>Aves</i>)	18 „ „	37 „ „	187 „ „
Hüllők (<i>Reptilia</i>)	2 „ „	4 „ „	9 „ „
Kétéltűek (<i>Amphibia</i>)	2 „ „	6 „ „	13 „ „
Halak (<i>Pisces</i>)	2 „ „	5 „ „	20 „ „

Összesen: 29 rend (*Ordo*) 68 család (*Familia*) 294 faj (*Species*)

EMLŐSÖK. (MAMMALIA.)

ROVAREVŐK. (INSECTIVORA.)

VAKONDFÉLÉK. (TALPIDAE.)

Közönséges vakondok. (*Talpa europaea* L.) Az egész Bükkben közönséges. Ha magát az állatot nem is, de jellemző turásait mindeütt megtaláljuk. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Lillafüred, Hollósető, Bekény, Kács, Répáshuta, Pénzpaták, Újmasa, Ómasa, Jávorkút, Bánkút, Szentlélek, Szilvásvár, Mályinka, Dédes. 1933. III. 27-én a Csanyikölgyben egy terhes nőtényt gyűjtöttem négy embrióval.

CICKÁNYFÉLEK. (SORCIDAEE.)

Erdei cickány. (*Sorex araneus* L.) A legközönségesebb cickányok egyike. Pockos esztendőkből száma a többi cickányokéval együtt nagyon fölszaporodik. Rejtett életmódja miatt a többivel együtt csak a szakavatott kutató találja meg. Lelőhelyeim: Miskolc (Avas), Görömbölyi-Tapolca, Kékmező, Vásárhely, Óhuta, Újhuta, Ládi rakodó, Bekény, Mocsolyás, Répáshuta, Pénzpaták, Felsőtárkány, Hollósetető, Lustavölgy, Kerekhegy, Fehérkő, Lillafüred, Alsóhámor, Molnárszikla, Csanyik, Mahóca, Andóút, Felsőforrás, Újmasa, Ómasa, Jávorkút, Várvölgy, Szilvásvár, és Dédes. Barlangokba is behúzódik. Így gyűjtöttem 1933. V. 20-án a Kecske-barlangból.

Törpe cickány. (*Sorex minutus* L.) Az előbbinél ritkább, de lehet, hogy kicsinysége miatt kevesebbet kerül szem elé. Inkább vizek mellett, vízenyős réteken találtam. Lelőhelyeim: Lillafüred, Lustavölgy, Garadna-, Csanyik-, Háromkút-, Felsőforrás-, s Várvölgyek. A Kecske- és Szent István-barlangokból is gyűjtöttem.

Vízi cickány. (*Neomys fodiens* Schreb.) Az összes bükki vizek mellett közönséges. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Lillafüred, Lator, Kács, Felsőtárkány, Garadna-, Csanyik-, Várvölgyek, Szentlélek. 1934. III. 28-án a Szent István-barlangban levő időszakból egy elhullott, terhes nőtényt gyűjtöttem.

Mezei cickány. (*Crocidura leucodon* Herm.) Igen közönséges az egész Bükk területén. Lelőhelyeim: Ládi rakodó, Kékmező, Óhuta, Újhuta, Bekény, Mocsolyás, Répáshuta, Felsőtárkány, Lillafüred, Jávorkút, Garadna-, Csanyik-, Várvölgy, Szilvásvár, Dédes, Mályinka, Parasznya, Pereces, Diósgyőr, Vasgyár, Miskolc és Görömbölyi-Tapolca.

Kisfejtű cickány. (*Crocidura mimula* Miller.) A legritkább bükki cickány. Lelőhelyeim: Jávorkút, Bánkút és a garadnai halköltő.

Keleti cickány. (*Crocidura suaveolens* Pall.) Igen közönséges itt is, mint az ország minden részében. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Lillafüred, Hámor, Hollósetető, Pénzpaták, Lustavölgy, Újhuta, Bekény, Mocsolyás, Kékmező, Görömböly-Tapolca, Miskolc (Avas 1 drb. albinó), Ládi, Vásárhelyi rakodó, Óhuta, Garadna-, Felsőforrás-, Háromkút-, Várvölgy, Mahóca, Pereces, Parasznya és Mályinka.

SÜNFÉLEK. (ERINACEIDAE.)

Keleti sündisznó. (*Erinaceus roumanicus* Barr-Ham.) Gyéren fordul elő. Inkább a mezőgazdaságilag művelt területekkel érintkező széleken. Lelőhelyeim: Kékmező, Bekény, Hollósetető, Lillafüred, Garadnavölgy, Diósgyőr, Parasznya és Bábonya.

DENEVÉREK. (CHIROPTERA.)

PATKÓSORRÚAK. (RHINOLOPHIDAE.)

Nagypatkós denevér. (*Rhynolophus ferrum-equinum* Schreb.) A patkósok közül a legritkább. Lelőhelyeim: Szeleta-, Szent István-, Anna barlangok, ahol télen egyesével, a mennyezetről lecsüngve találtam. Alsóhámorból közelebbi lelőhely nélkül, Herman O. gyűjtéséből, Méhely s a Faunakatalógus említi. Szendrei pedig Miskolc környékéről ismerteti.

Kispatkós denevér. (*Rhynolophus hipposideros* Bechst.) Közönséges. Lelőhelyeim: Csókás-, Szeleta-, s az egri-út melletti mesterséges barlangok. Este lakásba berepül: Diósgyőr, Hámor, s a garadnai hal-

költőnél. A csókási barlangban télen-nyáron tömegesen él. Többi lelőhelyein egyesével találtam.

Kerknyergű patkósdenevér. (*Rhynolophus euryale* Blas.) Közönséges. Lelőhelyei: Szeleta-, Kecske-, Szent István-, Anna-, Herman Ottó-, jávorkúti- és Görömbölytapolcai-barlangok, királykúti zsomboly. Este lakásba beropült: Diósgyőr, Hámor, garadnai halköltő, Garadna végállomás, Omasa és Szentléleken. A Kecske-barlangból 1894-ben Madarász Gy. dr. is gyűjtötte. A Herman Ottó-barlangban télen-nyáron tömegesen, míg a többi lelőhelyein egyesével él. 1931. VI. 22.-én a tapolcai, 1931. VI. 28.-án pedig a jávorkúti barlangból hozott ifj. Sebős K. terhes nőtényeket. Mindegyik méhében csupán egy embrió volt. Kormos T. dr. (1911.) a Herman Ottó-barlangban egy baloldali alsó állkapcsát találta s azt mint az első hazai pleistocen denevérleletet, írta le.

SIMAORRÚ DENEVÉREK. (VESPERTILIONIDAE.)

Bajuszos denevér. (*Myotis mystacinus* Leis.) Egy példányban gyűjtöttem 1932. VII. 6-án Lillafüreden, a kerekhegyi rakodó mellett, odvas fűzfából; him volt. A királykúti zsombolyban ifj. Sebős K. újkori csontjait találta.

Horgasszörű denevér. (*Myotis nattereri* Kuhl.) Két példány ismert. Lillafüreden a Palota-szálló előtti tufás patakmeder üregéből 1938. VIII. 20.-án egy hímét s 1939. IX. 2.-án ugyanonét, szintén egy hímét gyűjtöttem. Újkori csontmaradványait ifj. Sebős K. a királykúti zsombolyból ismertette.

Csonkafülű denevér. (*Myotis emarginatus* Geoffr.) Egy példány ismert a Csanyik-völgyből, hol kéreg alól 1935. VIII. 4.-én egy hímét gyűjtöttem. A királykúti zsombolyban újkori csontmaradványait ifj. Sebős K. ennek is megtalálta.

Víz denevér. (*Myotis daubentoni* Kuhl.) Egy him példányt gyűjtöttem 1937. VIII. 2.-án Lillafüreden, a hámori-tó mellett, este repülve. Újkori maradványait ifj. Sebős K. a királykúti zsombolyból gyűjtötte.

Hosszúlábú denevér. (*Myotis capaccinii* Bonp.) Két példány ismert. Görömbölytapolcai barlangból 1931. VII. 2.-án egy nőtényt, Lillafüreden vizesdolka sziklaüregéből pedig, 1938. VII. 5.-én egy hímét gyűjtöttem. A Bükk faunájából ezek az első ismert példányok.

Tavi denevér. (*Myotis dasycneme* Boie.) Csupán újkori csontmaradványai ismertek, a királykúti zsombolyból, hol ifj. Sebős K. gyűjtötte.

Közönséges denevér. (*Myotis myotis* Borkh.) Elég gyakori. Lelőhelyeim: Szeleta-, Szent István-, egri-út melletti mesterséges barlang. Épületek padlásáról: Alsóhámor, Lillafüred és Csanyik.

Hegyesorrú denevér. (*Myotis oxignathus* Monticelli.) A Kecske-barlangból B. Wolf barlangkatalógusa említi. Én a Szeleta-barlangból gyűjtöttem.

Törpe denevér. (*Pipistrellus pipistrellus* Schreb.) Közönséges. Lelőhelyeim: Egri-út melletti mesterséges barlang, Jávorkút, épület padlása és Lillafüred, a Lilla-szálló ablaktokjának üregéből 1934. V. 1.-én 9 drb. terhes és 3 drb. egy-egy újszülött fiókását gyűjtöttem. Este lakásba beropült: Lillafüreden, Hámoron, Diósgyőrött, Újmasán, a Garadnai halköltőben, Garadna végállomáson és Hollóstetön. Egerben Mallász J. gyűjtötte.

Kései denevér. (*Eptesicus serotinus* Schreb.) Közönséges. Lelőhelyeim: Lillafüred, Hámor, Szomorúi kőbánya, sziklafal repedéseiben télen-nyáron, Kerkhegyen, Garadnavölgyön, Jávorkúton, Hollóstetön,

Csanyikban, Mahócán összerakott tűzifa közül csak nyáron. A Bükkből én ismertetem először.

Északi denevér. (*Vespertilio borealis* Schreb.) Csupán egy példánya ismert. Lillafüreden a Kerkhegyen, fakéreg alól 1936. VII. 12.-én egy hímét gyűjtöttem. A Bükkből szintén én mutattam ki először.

Fehértorkú denevér. (*Vespertilio murinus* L.) Négy példánya ismert. Gyűjtöttem: 1930. XII. 6.-án Lillafüreden, a Palota-szálló ablakából, 1933. I. 25.-én Lillafüreden a felső vasúti alagútból és 1934. I. 6.-án a szomorúi kőbányából egy-egy hímét és 1939. XII. 16.-án Lillafüreden, a tó melletti kőbányából, egy nőtényt. Miskolc környékéről Szendrei említi.

Korai denevér. (*Nyctalus noctula* Schreb.) Közöséges Lelőhelyeim: Lillafüred, Újhuta, Bekény, Mocsolyás, Kisgyőr, Kékmező, Újmasa, Ómasa, Diósgyőr, Ládi rakodó és erdő, Szilvásvár és Dédes. Szendrei is említi *Vesputio noctula* néven Miskolc környékéről.

Szöröskarú denevér. (*Nyctalus leisleri* Kuhl.) Két példányát gyűjtöttem. 1931. IX. 30.-án egy hímét a Ládi rakodón, 1934. IX. 2.-án pedig egy nőtényt, a szomorúi rakodón, tűzifa sarangból. A Bükkből én mutattam ki először.

Hosszúfülű denevér. (*Plecotus auritus* L.) Közöséges Lelőhelyeim: Diósgyőr, Hámor, Újmasa, pincéből, télen. Szeleta-, Csókás-, Kápuszta-féle barlangból pedig nyáron. Lillafüred: padlás, alagút, elhagyott fecskefészek, mesterséges fészekodó és odvasfa. Újhuta, padlás, épületrés és odvasfa. Újmasa, Jávorkút, Ómasa és a garadnai halköltő padlása. Este lakásba berepült: a garadnai halköltőnél, Diósgyőrben és Lillafüreden. Szendrei Miskolc környékéről említi.

Pisze denevér. (*Barbastella barbastellus* Schreb.) Aránylag ritka. Gyűjtöttem: Lillafüred lakatlan fecskefészekből 1929. VIII. 5.-én egy hímét, Kerkhegyen odvasfából 1929. VIII. 12.-én egy hímét, Lilla-szálló padlásán 1934. IV. 21.-én két nőtényt, az egri úton, alkonyatkor egy kerékpárosnak repült 1934. III. 14.-én egy hímét, Kecse-barlangból 1937. XII. 31.-én egy nőtényt, 1939. I. 10.-én egy nőtényt, Szent István-barlangból 1939. I. 10.-én egy hímét. Este szobába repült a garadnai halköltőnél 1938. VIII. 23.-án és 1939. VII. 18.-án egy-egy hím. A Bükkből én mutattam ki először.

Hosszúszárnú denevér. (*Miniopterus schreibersii* Natt.) Közöséges. Lelőhelyeim: Kecse-, háromkúti barlang, garadnai halköltő padlása. A Herman Ottó-barlangból Madarász Gy. dr. gyűjtötte. Hámor, Tapolca lelőhelyeket a Faunakatalógus, Miskolc környékén pedig Szendrei említi.

HASADTUJÚ RAGADOZÓK. (CARNIVORA.)

MEDVEFÉLÉK. (URSIDAE.)

Barna medve. (*Ursus arctos* L.) Irodalmi adatok szerint a XIV-ik század derekán még sok volt. A XVIII-ik század közepére már kiveszett. Ezután már csak egy-egy kóborló példány fordul elő. Így 1900. XII. 6.-án Szilvásváradon Latinák V. erdőmester szarvasdögön sebzett egyet. 1907. I. 19.-én Kácson Gáspárdi B. lőtt egyet, ahol akkor még több is tartózkodott. 1917. augusztusában pedig a jávorkúti Sugaróréten figyeltek meg egyet. Azóta nem észlelték.

KUTYAFÉLÉK. (CANIDAE.)

Farkas. (*Canis lupus* L.) 1856-tól 1866-ig 250 darabért fizettek lődíjat. 1879-ben Apátfalván hajtóvadászaton ejtettek két darabot. Azóta

mint állandó vad nem fordul elő. Kemény teleken itt-ott felbukkan még néha egy-két darab, de a kultúra alá fogott Bükkben tenyésztőterületét többé nem találja meg. Ilyen kóborlókat figyeltek meg 1917/18. telén a szilvászvárad uradalomban, 1919/20. telén Újhuta környékén pedig két darabot, ahol három szarvasmarhát s egy csikót téptek széjjel. Utoljára 1935 telén Bekényben láttak kettőt. Az egyiket megsebeztek s azután mind a kettő eltűnt.

Róka. (*Canis vulpes L.*) Az egész Bükkben mindenütt előfordul. A szenes változata is. 1939 telén egy feketét is észleltek.

MENYÉTFÉLÉK. (*MUSTELIDAE.*)

Borz. (*Meles taxus L.*) Mindenütt előfordul, de a mezőgazdaságilag művelt területekkel érintkező széleken gyakoribb. 1931. nyarán Bekényből egy kétéstátú penis-csontú himet kaptam. Azóta ilyen nem került kézre. Így ezt csak mint egyéni variációt tekinthetem.

Vidra. (*Lutra lutra L.*) Ritkán előfordul a Szinvában, a Garadnában és a Hámori-tóban. Megjelenése a vizek hal- és rák bőségétől függ. 1929. V. 16.-án Szilvászváradról, Jahn erdőtanácsos úrtól, egy nőstény koponyáját kaptam.

Nyuszt. (*Mustela martes L.*) Mivel a mai modern erdőgazdaság odvas fát nem tűr, száma igen megapadt. Kipusztulásától azonban nem kell tartani, mivel szakadékos sziklaoduban is megtelepszik. Számát a vadmacska is apasztja, mert fiataljaiból sokat elfog. Lelőhelyeim: Jávorkút, Pénzpaták, Bekény, Várvölgy és Szilvászvárad.

Nyest. (*Mustela foina L.*) Az előbbinél gyakoribb. Emberi településekre is behúzódik. Lelőhelyeim: Miskolc (Avas), Diósgyőr, Vasgyár, Hámor, Lillafüred, Jávorkút, Pénzpaták, Kékmező, Ládi rakodó, Csanyikvölgy, Bükkzsérc és Cserépfalu.

Hermelin. (*Mustela erminea L.*) Ritka. Nyáron rendszerint a menyéttel tévesztik össze. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Lillafüred, Garadnavölgy, Újhuta, Szilvászvárad, Csanyik, Várvölgy, Dédes és Pereces.

Menyét. (*Mustela nivalis L.*) Gyakoribb menyétféle. Egyedszáma azonban az Alföldhöz viszonyítva, lényegesen kevesebb van. Pockos esztendőkhben a száma láthatólag fölszaporodik. Egyes példányok télen megfehérednek, de ezek mellett ugyanakkor vörösöket is találtam. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Alsóhámor, kerekhegyi-, garadnai-, szomorúi-rakodók, Hollóstető és Bekény. Télen fehéreket találtam: Miskolcon a Vasgyárnál és a Garadnavölgyben.

Nyérc. (*Mustela lutreola L.*) Ritka. Csupán a Hámori-tóból s a Garadna-patakból ismert. 1903. őszén egy darabot a Garadnában ütöttek agyon. 1931. nyarán a Hámori-tó végén kidőlt fűzfa gyökere alatt levő fészekben voltak fiatalok. Azóta is minden évben megfigyeltem egy párt.

Közönséges vagy házi görény. (*Mustela putorius L.*) Gyakori a falvakban éppen úgy, mint az erdőben. Ennek a fiataljait is kiadósan pusztítja a vadmacska. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Hámor, Lillafüred, ládi-, szomorúi-, középgaradnai-, mahócai-rakodók, Parasznya, Pereces, Szilvászvárad, Dédes, Felsőtárkány, Répáshuta, Újhuta és Hollóstető.

Mezei görény. (*Mustela eversmani Less.*) Az előbbinél ritkább. Inkább a széleken fordul elő. 1939. XII. 29.-én a garadnai halköltőnél fogtam egyet. Öreg nőstény volt. Ezenkívül leelőhelyeim: Diósgyőr, Kékmező, Kisgyőr, Bábon, Mályinka, Dédes és Várvölgy.

MACSKAFÉLÉK. (FELIDAE.)

Vadmacska. (*Felis sylvestris* Schreb.) Sok nincs belőle, de azért a Bükk majdnem minden részében található. Évente kb. 10—12 darab kerül csővégre. Lelőhelyeim: Ládi erdő, Vásárhely, Kékmező, Mocso-lyás, Bekény, Hollóstető, Péznpatak, Felsőtárkány, Bükkzsérc, Lilla-füred, Garadnavölgy, Jávorkút, Szilvásvár, Várvölgy, Perces, Parasznya, Bábony és Csanyikvölgy.

Hiúz. (*Lynx lynx* L.) 1907 telén egy darabot a Lyukóvölgyben lőttek. Tekintve a neki egyáltalán nem megfelelő terepet, valószínű, hogy csak kóbor példány lehetett, mert különben itt emberemlékezet óta nem fordult elő.

RÁGCSÁLÓK. (RODENTIA.)

NYÜLFÉLÉK. (LEPORIDAE.)

Mezei nyúl. (*Lepus europaeus* L.) Mindenütt megtalálható 1—2 darab. A széleken gyakoribb. A 100.000 holdas Bükkben egy vadászati idény alatt alig esik 100 darab.

PELEFÉLÉK. (MUSCARDINIDAE.)

Erdei pele. (*Dryomys nitedula* Pall.) A legritkább bükki pele. Csupán két ízben gyűjtöttem: 1933. nyarán a Felsőforrásnál, bokorba épített fészekből egy öreg nőtényt s három fiatalat. 1939. VII. 7.-én a háromkúti völgyből pedig ledőlt rönk alól, egy öreg hímét.

Nagypele. (*Myoxus glis* L.) Közöséges. Inkább fa- és szikla-odukban, mint saját építette fészekben lakik. A tavasztól őszig gyűjtött öreg nőtények vagy terhesek voltak, vagy szoptattak. Lelőhelyeim: Diósgyőr (Baráthegy), Lillafüred, Garadna-, Csanyik-, Háromkút-, Várvölgy, Szent Istvántető, Jávorkút, Bekény és Hollóstető.

Mogyróspele. (*Muscardinus avellanarius* L.) Közöséges. Szederindás, iszalagos fiatalosokban, ha magát az állatot nem is, de művésien épített fészket elég gyakran megtaláljuk. Ennek a nőtényei is tavasztól őszig mind vagy terhesek, vagy szoptatnak. Lillafüreden gyűjtöttem több példányban a Kóczián részéről a Tátrából említett fehér farkvígut is. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Csanyikvölgy, Andóút, Parasznya, Szentlélek, Garadnavölgy, Várvölgy, Szilvásvár, Dédes, Felsőtárkány, Bekény, Lator, Hollóstető, Kékmező és Óhuta.

EGÉRFÉLÉK. (MURIDAE.)

Hörsög. (*Cricetus cricetus* L.) Ritka. Csupán a mezőgazdaságilag művelt szélekről ismert. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Kisgyőr, Szilvásvár és Bábony.

Pézsmapocok. (*Fiber zibethicus* L.) Csupán egy példányban ismert. 1939. IV. 27.-én Vásárhelyen vertek agyon egy hím példányt. A legközelebbi pézsmapocokos hely Ónód és Putnok. Tehát feltétlenül ezek valamelyikéről kerülhetett ide.

Erdei pocok. (*Eutamias glareolus* Schreb.) Mindenütt közöséges bükkmagtermő években száma hihetetlenül fölszaporodik. Ez a pocokbőség legfeljebb csak két évi tart s utána az új megtermésig ismét a rendes számban találjuk.

Mezei pocok. (*Microtus arvalis* Pall.) Elég közöséges. Rétek, kaszálók, parkok, erdei utak mentén és szántóföldeken található. Szaporasága nem olyan nagy, mint az Alföldön. Száma sohasem sza-

porodik úgy föl, mint az előbbi. Lelőhelyeim: Miskolc (Avas), Ládi, Diósgyőr, Vasgyár, Óhuta, Kékmező, Kisgyőr, Mocsolyás, Bekény, Répáshuta, Pénzpatak, Felsőtárkány, Cserépváralja, Cserépfálfalú, Szilvásvár, Dédes, Mályinka, Parasznya, Pereces, Csanyikvölgy, Lillafüred, Jávorkút és Garadnavölgy.

Kőzapocok. (*Arvicola schermani* Shav.) Vizek mellett közönséges. Különösen nagy számban él nyáron a Hámori-tó felső végén, vízre épített fészeken. A sebesfolyású patakok partján önásta kotorékban lakik télen-nyáron. Lelőhelyeim: Diósgyőr (Vártó, Szinva), Lillafüred, (Szinva, Garadna, Hámori-tó), Garadnavölgy, Felsőtárkány, Szilvásvár, Várköly, Lator és Kács.

Földi pocok. (*Pitymys subterraneus* De-Sélys.) Ritkább pocokféle. Pocokos esztendőben azonban száma láthatólag fölszaporodik, amit az országban egyedül csak a Bükkben és a Mátrában tapasztaltam. Az itt élők semmiben sem különböznek az ország más részéből gyűjtöttektől. Lelőhelyeim: Lillafüred, Csanyik-, Garadna-, Várköly, Jávorkút (egy albinó is), Hollóstető és Felsőtárkány.

Erdi egér. (*Apodemus sylvaticus* L.) Az egész Bükkben közönséges, különösen egeres esztendőben. Téltre emberlakta helyekre is behúzódik. Bár az itt gyűjtöttek között tekintélyes nagyságúak is előfordulnak, mégsem lehet az *Apodemus flavicollis* Melch.-ral azonosítani. A szokottnál nagyobbak u. i. mind igen öreg példányok. Mint ügyes küszó, a magyaró- és vadgyümölcstermést a pelékkel együtt szeretettel dézsmálja, sőt még fészkeket is fosztogat.

Törpeegér. (*Micromys minutus pratensis* Ocskay.) Ritka. Magát az állatot csupán két példányban gyűjtöttem, a garadnai halastavaknál. 1933. XII. 6-án egy hím, 1940. I. 12.-én pedig egy nőtényt. Sásra épített fészket találtam: Hámori-tó felső végén, Garadnán, Csanyikban, a Várkölyben és Diósgyőrött (Vártó).

Vándorpatkány. (*Epimys norvegicus* Erxl.) Emberi települések közelében mindenütt közönséges. Nyáron az erdőbe is kihúzódik. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Vasgyár, Ládi rakodó, Óhuta, Kékmező, Kisgyőr, Mocsolyás, Bekény, Hollóstető, Lillafüred, Hámor. Újmasa, Ómasa, garadnai halköltő, Garadna végállomás, Szilvásvár, Mályinka, Dédes, Parasznya és Pereces.

Güzüegér. (*Mus spicilegus* Petényi.) Az egész Bükkben, kint a szabadban éppen úgy, mint emberlakta helyeken, mindenütt közönséges. Az itt élő szürke egereket is mind a legtüzetesebben megvizsgáltam, de egyedül csak ezt a fajt találtam. A házi egérhez (*Mus musculus* L.) még csak hasonló sem volt soha a kezeim között. Mindenestre ideje volna már az ország szürke egereit, hovátartozásuk szempontjából földolgozni. Mert nagyszámú vizsgálati anyagomban tipikus háziegeret sohasem találtam. *S nagy a gyanúm, hogy országunkban ez még csak nem is él, bár nevét használják, még tudományosan is.*

MÓKUSFÉLÉK. (SCIURIDAE.)

Közönséges mókus. (*Sciurus vulgaris* L.) Gyakori. Azonban fenyvesekben gyakrabban találhatjuk, mint a lomberdőkben. Színe vörös, barna, szürke, fekete, albinó és fehértarka fordul elő. Lelőhelyeim: Diósgyőr, Bedőfenyves, Fehérkő, Lillafüred, Hollóstető, Ó-, Új-, Répáshuta, Csanyik-, Garadna-, Vár-, és háromkúti völgy, Jávorkút, Bánkút, Szentlélek, Látókő, Szilvásvár, Parasznya, Pereces és Ládi erdő.

Ürge. (*Citellus citellus* L.) Mezőgazdaságilag művelt széleken

néha elszaporodik. Jelenlétéről leggyakrabban a ragadozómadarak zsákmánymaradványai, köpetei és gyomortartalma révén szerézhethünk tudomást. Lelőhelyeim: Szilvásvár, Kisgyőr, Kékmező és Diósgyőr.

PÁROSUJJÚ PATÁSOK. (ARTIODACTYLA.)

DISZNÓFÉLÉK. (SUIDAE.)

Vaddisznó. (*Sus scrofa* L.) 1863-ban Bérczy K. mint kipusztult vadászható állatot említi. 1868-ban lőtték az elsőt a szilvásvárad tavaknál. Ettől kezdve szaporodott el úgy, hogy ma több-kevesebb egyedszámban a Bükk majdnem minden részében található. Az utóbbi években a sertéspestis erősen tizedeli. Mivel a vadászati törvény nem védi, a lelkiismeretlen puszkások a terhes kocákat is lövik. Így számuk folyton apad, úgyhogy nem sok idő kell és a Bükk faunájából teljesen eltűnik.

SZARVASFÉLÉK. (CERVIDAE.)

Szarvas. (*Cervus elaphus germanicus* Desm.) A XVIII. század közepéig ritka volt a Bükkben. 1830-ban létesült az első szarvasos vadaskert, Felsőtárkányban, Gödöllőről hozatott 2 bika és 12 tehén. Ezt azonban 1873-ban megszüntették, s a benne levő állományt, egy bikát és két tehenet szabadon bocsájtották. Később mindhármát lelőtték. 1863-ban Szilvásváradon létesült a második szarvasos vadaskert, szintén gödöllői származású két bikával és tíz tehén. Innét 1866-ban bocsájtották szabadon az akkorára 51 darabra szaporodott állományt. Tehát a jelenlegi állománynak ezek az ősei. 1931-ben Jávorkútra telepítettek, vérfrissítésre gödöllői és baranyasellyei állatokat. Ma a szarvas mindenütt előfordul, több-kevesebb egyedszámban. Sajnos, itt is mint az országban majdnem mindenütt, rossz az ivararány. Így a kapitális agancsok igen ritkák.

Dámvad. (*Dama dama* L.) Csupán kóborlás közben, ritkán kerül ide egy-egy példány, amit rendszeren le is lőnek. Így esett el 1922-ben Palabányán, 1932-ben Diósgyőrön és 1933-ban Bükkzsércen egy-egy bika. A legközelebbi dámvadas terület a tiszadobi. Tehát valószínűleg a Bükkben elejtettek is onnét kóboroltak ide.

Őz. (*Capreolus capreolus* L.) Az egész Bükkben gyakori. Irodalmi adatok szerint 1850—1870. között volt a legkevesebb. Igaz, hogy ebben az időben volt a legtöbb farkas is és még kopóval is gyilkolták őket. Az agancsképződés gyenge, az ivararány rossz.

JUHFELÉK. (OVIDAE.)

Muflon. (*Ovis musimon* Schreb.) 1933—34-ben telepítettek 8 kos és 22 jérkét. A tenyésztés szarmazási helye: Bárdibükk, Zemplén-megye és Salgótarján. Szépen szaporodik. Az 1939/40. év erős télén néhány elpusztult.

A bükki emlősök (Mammalia) összesítése:

I. ROVAREVÖK. (INSECTIVORA.)

Vakondokfélék. (<i>Talpidae</i>).	1.
Cickányfélék. (<i>Soricidae</i>).	6.
Sümfélék. (<i>Erinaceidae</i>).	1.

II. DENEVÉREK. (CHIROPTERA.)

Patkosorrúak. (<i>Rhynolophidae</i> .)	3.
Simaorrúak. (<i>Vespertilionidae</i> .)	18.

III. HASADTUJJÚ RAGADOZÓK. (CARNIVORA.)

Medvefélék. (<i>Ursidae</i> .)	1.
Kutyafélék. (<i>Canidae</i> .)	2.
Menyétfélék. (<i>Mustelidae</i> .)	9.
Macskafélék. (<i>Felidae</i> .)	2.

IV. RÁGCSÁLÓK. (RODENTIA.)

Nyúlfélék. (<i>Leporidae</i> .)	1.
Pelefélek. (<i>Muscardinidae</i> .)	3.
Egérfélék. (<i>Muridae</i> .)	11.
Mókusfélék. (<i>Sciuridae</i> .)	2.

V. PÁROSUJJÚ PATÁSOK. (ARTIODACTILA.)

Disznófélék. (<i>Suidae</i> .)	1.
Szarvasfélék. (<i>Cervidae</i> .)	3.
Juhfélék. (<i>Ovidae</i> .)	1.

Összesen: 5 rend (*Ordo*), 16 család (*Familia*), 65 faj (*Species*).

(Folytatjuk.)

*

Beiträge zur Wirbeltierwelt des Bükk-Gebirges. Von I. Vásárhelyi.
Auszug erfolgt mit dem Schlussteil der Abhandlung.

*

Contributions à l'étude de la faune des vertébrés des Monts Bükk. Par I. Vásárhelyi.

Le résumé sera donné à la fin du mémoire.

*

Contributions to the Vertebrate Fauna of the Bükk-Mountains.
By I. Vásárhelyi.

Summary will be published with the last instalment.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. földművelésügyi miniszter 80.324/1942. számú körrendelete az erdőőri kitüntetések előkészítése tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság főispánjának.

Az erdőgazdasági segédszolgálatban lévő azoknak a szakképesített erdészeti alkalmazottaknak, akik a Méltóságod kormányzatára bízott törvényhatóság területén egy szolgálatadónál legalább 30 éven keresztül szolgálatukat példás magatartás mellett mindvégig odaadó hűséggel látták el és kitüntetésben eddig még nem részesültek, elismerő oklevelet kívánnak adományozni.

A kitüntetésre érdemes alerdészek (főerdőőrök, erdőőrök) adatait és pedig: 1. nevét; 2. lakhelyét; 3. születési helyét és idejét; 4. vallását; 5. családi állapotát és gyermekeinek számát; 6. a szakvizsga letételének helyét és idejét; 7. szolgálati beosztását és a szolgálatban egyhelyen eltöltött idejét; 8. érdemességét s e tekintetben külön kiemelve a múltban és közelmúltban lezajlott rendkívüli időkben szolgálatadójával szemben tanúsított magatartását; 9. volt-e már kitüntetve; a szolgálatónak kell — helyhatósági igazolás mellett legkésőbb f. évi március hó végéig Méltóságoddal közölni.

Szíveskedjék gondoskodni arról, hogy elhatározásomról a munkaadók a helybeli lapok útján kellő időben értesüljenek; az erre vonatkozó közlemények díjazását azonban tárcám terhére nem vállalhatom.

Méltóságod legkésőbb f. évi április hó 15-ig szíveskedjék a kitüntetés iránt hozzám előterjesztést tenni az adatokat igazoló helyhatósági bizonyítványok és a vonatkozó lappéldányok csatolása mellett.

Olyan személyeket, akik erdőgazdasági-, alerdész- vagy erdőőri szakvizsgát nem tettek, továbbá akik ilyen kitüntetésben már részesültek, nem lehet javaslatba hozni.

Értesítem végül Méltóságodat, hogy ennek a leiratomnak másolatát tudomásvétel végett egyidejűleg az Országos Erdészeti Egyesületnek is megküldöttem.

Budapest, 1942. évi január hó 26-án.

A miniszter rendeletéből:

Pászthory s. k.
miniszteri osztályfőnök.

A m. kir. minisztérium 540/1942. M. E. számú rendelete a zár alá vett anyagkészletek jegyzékének a módosítása tárgyában.*

(Kivonat.)

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939/II. t.-c. 112., 113., 114., 212. és 235. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Az egyes anyagkészletek zár alá vételéről szóló 4570/1940. M. E. számú rendeletnek legutóbb a 330/1941. M. E. számú rendelettel megállapított I—IX. számú melléklete helyébe a jelen rendelet I—IX. számú melléklete lép.

Ehhez képest a jelen rendelet mellékleteiben felsorolt anyagkészletek tekintetében kell alkalmazni

a) a 4570/1940. M. E. számú rendelet rendelkezéseit;

b) az iparügyi miniszternek a 12.113/1939. M. E. számú rendelet 2. §-a és a 4570/1940. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján kiadott rendeleteiben foglalt rendelkezéseket, feltéve, hogy még nincsenek hatályon kívül helyezve.

Amennyiben az előző bekezdésben említett rendeletben meghatározott határidőt vagy határnapot a rendelet hatálybalépésének napjától kell számítani, a jelen rendelet hatálybalépése előtt zár alatt nem lévő, de a jelen rendelettel zár alá vett anyagkészletek tekintetében a határidőt, illetőleg a határnapot a jelen rendelet hatálybalépésének napjától kell számítani.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi január hó 29.-i 23. számában.

A második bekezdésben említett rendeletek alapján kiadott kiszolgáltatási és felhasználási engedélyek továbbra is hatályban maradnak.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi január hó 20-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A zár alá vett papiros- és papirosnyersanyagok jegyzéke.

A cikk megnevezése

Az a mennyiség, amelyet elérő
vagy meghaladó készlet zárólva
van

Cellulóz- és koszorűlőfa fenyőfából	}	minden mennyiség
Cellulóz- és koszorűlőfa lombosfából		

A m. kir. iparügyi miniszter 7.106/1942. Ip. M. sz. rendelete az egyes anyagkészletek bejelentéséről szóló 990/1939. M. E. sz. rendelethez mellékelt jegyzék módosítása tárgyában.*

Az egyes anyagkészletek bejelentéséről szóló 990/1939. M. E. számú rendelet 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a belügy-, a földművelésügyi, valamint a honvédelmi miniszterrel egyetértve, úgyis, mint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott miniszter a következőket rendelem:

1. §. A 990/1939. M. E. sz. rendeletnek legutóbb a 2.000/1941. Ip. M. számú rendelettel megállapított I—IX. számú melléklete helyébe a jelen rendelet I—IX. számú melléklete lép. Ehhez képest a jelen rendelet hatálybalépése után a 990/1939. M. E. sz. rendeleten alapuló bejelentéseket a rendelet 2. §-ában, illetőleg a 45.200/1939. Ip. M. számú rendelet 1. §-ában meghatározott időközökben a jelen rendelet mellékleteiben felsorolt anyagokra (cikkekre) vonatkozóan kell megtenni.

2. §. Akinek a jelen rendelet mellékleteiben említett és a 4.570/1940. és az 540/1942. M. E. számú rendeletben zár alá vett valamely cikkre vonatkozóan bejelentési kötelezettsége keletkezett, ez a kötelezettsége fennmarad — tehát a következő hónapokban is bejelentést kell tennie — mindaddig, amíg az illető cikkből készlete van, tekintet nélkül arra, hogy készlete a mellékletekben megjelölt mennyiséget eléri-e vagy sem.

Akinek pedig a jelen rendelet mellékleteiben említett és zár alá nem vett valamely anyagra (cikkre) vonatkozóan keletkezett bejelentési kötelezettsége, bejelentést kell tennie arra a hónapra vonatkozóan is, amelynek utolsó napján készlete első ízben nem éri el a mellékletekben meghatározott mennyiséget.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba, egyidejűleg a 2.000/1941. Ip. M. számú rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1942. évi január hó 28-án.

Dr. Varga József s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi január hó 29.-i 23. számában.

V. számú melléklet 7.100/1942. Ip. M. sz. rendelethez.

ELSŐ RÉSZ.

Bejelentendő faanyagok.

Á cikk megnevezése	Bejelentési kö- telezettség alá eső legkisebb mennyiség: m ³	A cikk megnevezése	Bejelentési kö- telezettség alá eső legkisebb mennyiség: m ³
Fenyődeszka	10 (összesen)	Diópalló	1
Fenyőpalló		Diórönkö	1
Fenyőgerenda (metszett)		Amerikaidiódeszka	1
Fenyőléc és -heveder		Amerikaidió-rönkö	1
Fenyő-ládadeszka (³ / ₄ "— ⁴ / ₄ "-os.)		Parketta, (készremunkált parkettafa, parkettatáblák	50
Fenyő-faragottfa	10	Parkettafa (fríz) nyers	1
Fenyő-gömbölyegfa	10	Parketta padozatrészt, par- kettá deszkácska	50
Fenyő-bányafa	10	Szilfadeszka	1
Fenyő-távíróoszlop	10	Szilfapalló	1
Ezüstfenyődeszka	5	Szilfarönkö	1
Bükkpalló	10	Nyirfarúd	50
Rétegelt falemez	1	Somfanyél	1
Asztaloslap (panel)	1	Fagyapotfa	10
Bükkrönkö	2	Az európai erdőgazdaságban ezidőszerint nem termelt fák	0.5
Tölgydeszka	10	Talpfa, szabványos	100 drb
Tölgy-palló	10	Talpfa, kisméretű	100 drb
Tölgy-bányafa	50	Bányaszéldeszka	10 m ³
Kőrisdeszka	1	Keréktalp	10 q
Kőrispalló	1	Nyers parafa	1 q
Kőrisrönkö	1	Parafakocka	1 q
Gyertyánrönkö	1	Spanyolnád	minden mennyiség
Égerdeszka	1		
Égerrönkö	2		

MÁSODIK RÉSZ.

Bejelentendő papiros- és papirosnyersanyagok jegyzéke.

A cikk megnevezése	Bejelentési kötelezettség alá eső legkisebb mennyiség
Cellulóz- és köszörülőfa fenyőfából	minden mennyiség m ³
Cellulóz- és köszörülőfa lombosfából	

A m. kir. minisztérium 980/1942. M. E. számú rendelete egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vétele tárgyában.*

(Kivonat).

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939 : II. tc. (az aláb-
biakban: T.) 112., 113., 114. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a
következőket rendeli:

I. §. A tűzifaellátás biztosításának újabb szabályozása tárgyában
kiadott 3.000/1941. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében bejelentési kö-
telezettség alá eső faanyagkészletek közül a szerfa- (szerhasáb-, szer-
dorong-) készletek zár alá vétetnek. A zár alá vett készletek raktározása,

*) Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi február 14-iki 36. számában.

felhasználása, feldolgozása és forgalombahozatala tekintetében az ingatlan tulajdonosa, birtokosa, haszonbérletje és a fatermelő (az alábbiakban: fatermelő) csak az iparügyi miniszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértve adott engedélye vagy a iparügyi miniszter által a földművelésügyi miniszterrel egyetértve kijelölt szerv engedélye alapján rendelkezhetik.

A fatermelő a közszükséglet biztosítása céljából a zár alá vett készletből hatóságilag megszabott, ennek hiányában piaci áron átengedni köteles azt a mennyiséget, amely a saját házi vagy gazdasági szükségletének megállapított mértékét meghaladja.

Az első és a második bekezdésben foglalt rendelkezés hatálya mind a már kitermelt, mind az ezután kitermelésre kerülő készletekre kiterjed.

A fatermelő a zár alatt lévő készletet a jelen rendelet hatálybalépése napján, illetőleg a kitermeléskor volt eredeti állapotban és minőségben a saját költségén köteles megőrizni.

2. §. Az 1. §-ban említett faanyag szállítását az iparügyi miniszter szállítási igazolványhoz kötheti.

3. §. Az a fatermelő, aki a jelen rendelettel zár alá helyezett szerfakészletét vagy annak egy részét a jelen rendelet hatálybalépésekor már eladta, vállalt kötelezettségének teljesítését felfüggeszteni és az ilyen kötelezettséget a jelen rendelet hatálybalépésétől számított három nap alatt az iparügyi miniszternek bejelenteni köteles.

Az iparügyi miniszter a zár alá helyezett faanyag tekintetében vállalt kötelezettség teljesítésének a megengedése vagy megtagadása tárgyában a földművelésügyi miniszterrel egyetértve határoz és erről a termelőt értesíti.

A termelő az engedély megtagadását haladéktalanul közölni köteles azzal, akinek irányában kötelezettséget vállalt. Ha az elhalasztás következtében a teljesítés erre a szerződő félre nézve érdekét veszti, ez a szerződő fél az értesítést vételétől számított nyolc nap alatt a szerződéstől elállhat.

A honvédség részére vállalt kötelezettséget szintén be kell jelenteni, az ilyen szállítást azonban felfüggeszteni nem szabad.

*

A 4. §. a szokásos büntető rendelkezéseket tartalmazza; 5. §. pedig a 7.300/1940. M. E. számú rendeletet hatályon kívül helyezi.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 111.111/1942. F. M. számú rendelete az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézetnél baleset esetére biztosítottak biztosítási díjainak, valamint a baleseti segélyeknek (járadékoknak) újabb szabályozásáról.* (Kivonat.)

Az 1922 : II. tc. 1. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet (továbbiakban: Intézet) rendkívüli tagjainak tagsági díja az 1942. évi január hó 1. napjától kezdve 3 pengő.

2. §. A kötelező balesetbiztosítás alá eső gazdasági cselédek után a munkaadó által az 1900 : XVI. tc. 8. §-a alapján fizetendő hozzájárulási díj összege az 1942. évi január hó 1. napjától kezdve évi 3. P.

* .

A 3—7. §-ok részletes rendelkezéseket tartalmaznak, míg a 8. §. szerint a rendelet 1942. év január hó 1. napjától lép életbe a 157.800—1938. F. M. és 79.000—1939. F. M. számú rendeletek hatálytalánítása mellett.

*) Megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi február 14-iki 36. számában.

IRODALOM

Baader: Erdeifenyő-hagyásfagazdaság. (Der Kiefernüberhaltbetrieb.) J. D. Sauerländer kiadása, Frankfurt a. M. 1941. Ára — külföldön — 3.75 RM.

A Göring Hermann Erdészettudományi Akadémia Kiadványainak 3. köteteként megjelent munka azért érdemel különös figyelmet, mert egy olyan üzemmódot világít meg minden oldalról, amelyet Németországban általánosan ismernek és több helyen — így különösen a nyugati részekben — előszeretettel alkalmaznak.

A szerző a kérdés legalaposabb ismerője, régebbi munkáiban is sokat foglalkozott vele; vizsgálatainak az eredményeit most szilárd tudományos alapokra fektetve, egységes keretbe hozta.

Bevezetőül felsorolja azokat az erdővidékeket és gazdaságokat, ahol az erdeifenyő túltartása régóta bevezetett rendszer, majd részletesen ismerteti a munkája alapjául szolgáló 16 kísérleti terület talaj- és állományviszonyait.

Tanulmányának gerince a hozamtani rész, amely a kötet $\frac{1}{3}$ -át teszi. Ebben először a „tányérképződés”-sel foglalkozik, vagyis annak a megállapításával, mekkora a hagyásfák hatása következtében a fatermelésből kieső terület. Ez a termőhelyi viszonyoknak a függvénye és a koronavetülettel mért értéke a megvizsgált állományokban 3.8%-tól 25.6%-ig változott.

A hagyásfák kimutatható hatását a szerző átlagosan 180 m²-nek találta. A termőhelyi minőségben a rudaskorig mintegy 0.65-nyi csökkenést okoznak; ez a hátrány később mindinkább kisebb lesz és az alapállomány 80. évétől kezdődően teljesen megszűnik.

A törzsszám átlag 6%-al, a körlep 11%-kal, a vastagfatömeg pedig 15%-kal kevesebb, mint a hagyásfák nélküli területen.

Mindebből az következik, hogy a hagyásfagazdaság csak jó termőhelyeken jövedelmező, ahol a hagyásfák értéknövekedése az előbb említett hátrányokat felülmúlja.

A szerző vizsgálatai szerint ebből a szempontból csak az I. és II. termőhely felelnek meg, amelyeken a 2. forduló végére a törzsek 50 cm-nél nagyobb mellmagassági átmérőt érnek el és bőven pótolják az alapállománynak mintegy 17%-os pénzügyi veszteségét.

A vágásforduló tekintetében az alsó határ 80—160 év, de a 100—200 év is minden hátrány nélkül alkalmazható.

M.

A M. Kir. Kertészeti Akadémia Közleményei. VII. kötet. (A M. Kir. Kertészeti Akadémia kiadása, Budapest, XI., Nagyboldogasszony-útja 45. 1941.)

A 220 oldalas kötet méltóan képviseli a nemrég akadémiai rangra emelt kítűnő intézmény tudományos munkásságát.

A külföldi olvasóközönségre való tekintettel a magyarnyelvű tanulmányok mindegyikét bő kivonatban vagy teljes szövegű idegenyelvű fordítás követi, sőt néhány közlemény csak német nyelven jelent meg.

Becker Jenő a fontosabb hazai meggy- és sárgabarackfajták vegyi összetételét; Balás Géza (folytatólagosan) a magyar kertek gubacsfaunáját és Szelényi Gusztáv paizstetveink élősdí darazsait ismerteti.

Domonkos János: „Mégegyszer, terem-e *Cotoneaster integerrima* az Ósmátrában?”; Podhradszky János: „A chlorpikrin mint növény-

védelmi szer"; Gimesi Nándor: „A Cucurbita pepo polleneximéjének keletkezése és fejlődése”, „Az Ornithogalum refractum soksejtű microprothalliumai”; és „A Butomus umbellatus him meiosisáról és post-meiosisáról”; valamint Oláh L.: „Über die Ursachen der durch Inzucht entstehenden Depression“ c. tanulmányai tisztán tudományos jellegűek, de Wagner Jánosnak Magyarország hársairól írt értekezése, Csiky János és Mándits Péter: „Műtrágyázási kísérletek konyhakerti vete-ményekkel”, végül pedig Nádasi Mihály: „Mi az Acer violaceum Simk?” c. közleményei a gyakorlati erdőgazdát is igen közelről érdeklik.

A kötet kiállítása — fényes műnyomópapíron — mintaszerű, a rajzok és képek igen szépek.

Héjjas Endre: Méhészeti kalauz. (A „Méh, Magyar Méhészek Lapja” kiadása, Budapest, V., Arany János-u. 1. 1941. Ára: 3.— pengő.)

A háború a termelés nagymértékű fokozását teszi szükségessé és ezért örömmel kell üdvözlönnünk minden olyan megmozdulást, amely a kisembernek kíván segítséget nyújtani abban, hogy a közellátásban részt vehessen.

A méhészkedés az angóranyúltenyésztés mellett nemcsak egyik legjelentősebb segélyforrása a belföldi termelésnek, hanem számottevő hasznot is biztosít a vele foglalkozóknak.

Statisztikánk kimutatása szerint hazánkban örömdetesen gyarapszik a méhészek száma és ezért komoly közgazdasági kíváncsóság, hogy ténykedésük észszerű és valóban jövedelmező legyen.

Ennek a célnak az elérése lebegett a szerző szeme előtt 120 oldalas kitűnő kis munkája megírásánál, mely az elméleti és gyakorlati méhészeti ismeretek rövid összefoglalása, kiegészítve a „Méh” c. szaklapból vett közérdekű szemelvényekkel.

A méhészet elemeinek a rövid ismertetése után a szerző pontos leírást ad a méh természetrajzáról és szervezetéről, a méh betegségeiről és ellenségeiről, az ezek ellen való védekezésről és leküzdésükről, a méhlegelőről és a méhek kezeléséről.

Könyvének a II. felét a méhészkedés hasznos tudnivalói töltik ki olyan bőséggel, hogy részletes felsorolásukra nem térhetünk ki.

Kezdő méhészek mindenesetre jól teszik, ha munkájukat a könyvben található biztos alapokra fektetik.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. (LXXVI. kötet, 1942.)

1—2. sz. — Papp Sz. dr.: Mész-szénsav egyensúlyban levő vizek tartozékos szénsavtartalma és a mészre aggresszív szénsav kiszámítása. — Singer B.: A traktor súlyeloszlása.

3—4. sz. — v. Nászay M.: Építészettünk az új Európában. — Aujeszy L. dr.: Az ikerházak alaprajzának meteorológiai kérdései.

A Műszaki Világ (VI. évf. 1942.)

1. sz. — Árvay J. dr.: Új esztendő. — Árkay B.: Építési korlátozások és a lakásépítési irányítása. — Voicsik L.: Még mindig az ivóvízellátás kérdése. — Thury L.: A Szovjet „kultúrájáról”. — Tarcsay P.: Az ipar és a biztosítás együttműködése. — Lantos Z.: Az építési engedélyek korszerű eljárásának alapjai. — Pétery J.: Az építőipar jövője.

2. sz. — Jób I.: A Mérnöki Nyugdíjintézet. — —: Mérnöki tovább-

képző tanfolyamok. — Turay L. dr.: Hozzászólás a vállalkozói hitelintézet tervezetéhez.

3. sz. — Bíró Z.: A „Mérnöki Nyugdíjintézet“ kérdéséhez. — —. Nagy árvízvédelmi és belvízmentesítési ankétet rendez február elején a Tisza—Dünavölgyi Társulat. — —: Nagy érdeklődés mellett folyik a Mérnök- és Építész-Egylet csatornázási és szennyvízkezelési előadás-sorozata. — —: Ünnepi ülést tartott a Földtani Társulat hidrológiai szakosztálya 25 éves fennállása alkalmából.

A Vadászkutya. (III. évf. 1942.)

1. sz. — Vértessy I.: 1942. — Thurn-Rumbach I. dr.: Őskutyák. — Felix E.: Véreb a mozgóképfellevő előtt. — k. Kende M.: Vizslák a téli vadászon. — Forti J. dr.: Tacskónevelés. — F. E.: A spaniel tanítása. — Hoffmann F. dr.: A szopornyica elleni védekezésről.

Az Időjárás. (XLV. évf. 1942.)

9—10. sz. — —: Dr. Róna Zs. — Bacsó N. dr.: Porhullás Magyarország 1941 február 1-én. — Massány E. dr.: Budapest (Buda) száztizenöt éves hőmérsékleti közepei. — Barta Gy.: A Dan la Cour-rendszerű Z mérlegek hőmérsékleti kompenzációjáról. — Fábianics F.: A levegő felmelegedése és lehülése egyik napról a másikra. — Berényi D. dr.: Mennyi Debrecen évi csapadék törzserké? — Aujeszky L. dr.: Légtömegnaptár 1941 szeptember és október hónapokról. — Bacsó N. dr.: Magyarország időjárása 1941 szeptember és október havában.

Bástyánk. (II. évf. 1942.)

1. sz. — Gacs J.: A japán—amerikai háború háttere. — (csend): Vágyak-remények. — Vági I.: Az 1918 augusztus 8-iki páncélszata Amiens előtt. — Bruckner L. dr.: Az európai szellem válsága. — Böger A.: Üvegablak — Madas A.: Erdélyi levél. — Kassay F. L.: Veszélyben Selmec. — Podány T.: Főiskolánk rövid története.

Bányászati és Kohászati Lapok. (XXV. évf. 1942.)

1. sz. — Sik L. Zs.: Aknamélyítés Lyukóvölgyén a fagyasztásos eljárás alkalmazásával. — Muttyánszky Á.: Az aknaszállítás néhány kötélproblémája. — —: Az ipari teljesítmény fokozása Németországban.

2. sz. — Jakóby L.: Hetvenöt esztendő. — Verő J. dr.: Az öntött tuskókban mutatkozó különválások elméletéről. (1. közl.).

3. sz. — Verő J. dr.: Az öntött tuskókban mutatkozó különválások elméletéről. (2. közl.).

Gazdatisztek Lapja. (XLVI. évf. 1942.)

1. sz. — Mihályi Z. dr.: Az erdőmérnök-hiányról. — —: A II. Gazdatiszti Továbbképző Tanfolyam tanulmányi rendje.

2. sz. — —: A II. Gazdatiszti Továbbképző Tanfolyam. — —: A mezőgazdaság-fejlesztési törvényből. — —: Okleveles gazdák előretörése.

Halászat. (XLI. évf. 1942.)

1. sz. — Unger E. dr.: Halgazdaságunk az elmúlt és az új esztendőben. — Uzoni L.: A karácsonyi és szilveszteri halvásár. — Mika F. dr. és v. Varga L. dr.: Hazai pisztrángtenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (10. közl.) — G. Gy.: A délvidéki vízterületek bérbeadása.

Kémikusok Lapja. (III. évf. 1942.)

1. sz. — *Pöltzel J. dr.*: Néhány engedélyezett hazai ásvány- és gyógyvíz vegyelemzési bizonyítványa. (II. közl.) — *Száhlender L. dr.*: Természetes, izolált és szintetikus illatos anyagok. (2. közl.)

2. sz. — *Friedl G. dr.*: A növényvédelmi szerek kémiájának mai állapota és jövőbeni problémája. — *Száhlender L. dr.*: Természetes, izolált és szintetikus illatos anyagok. — (3. közl.)

Kertészeti Szemle. (XIV. évf. 1942.)

1. sz. — *Madarász A.*: Üvegházi kúszónövények. — *Doctor Ö.*: A fényképezés szerepe szakéletünkben. — *Magyar Gy.*: A konyhakerti magvak fajtisztaságának biztosítása.

2. sz. — *B. Szűcs K.*: Cyclamen — *Magyar Gy.*: A konyhakerti magvak fajtisztaságának biztosítása. II. — *Kis J.*: Egy elfelejtett kerti szerszám.

Köztelek. (LI. évf. 1942.)

1. sz. — *Th.*: Árpolitika. — *Szent-Gály F. G. dr.*: Európa zsírellátása. — *Toldy M.*: Lótenyésztésünk fejlesztésének alapfeltételei. — *Surányi J. dr.*: Egy új cukornövény: II. — *Husz B. dr.*: Két új kukoricabetegség. — *Ballenegger R. dr.*: A talaj morzszás szerkezete. — *Réthly A. dr.*: A csapadék évi eloszlása Erdélyben. — *Blaske L. dr.*: A mezőgazdasági társadalombiztosítás feladatai a visszafoglalt Délvidéken. — *Thiringer V.*: Oktassuk a kistenyésztőket. — *Schandl J. dr.*: A cigája gazdasági értéke.

2. sz. — *Pataky E. dr.*: A gazdatársadalmi szervezetek hivatása a mezőgazdasági közfeladatok ellátásában. — *Reichenbach B. dr.*: Hogyan alkalmazkodhatunk állattartásunkkal és takarmányozásunkkal a háborús gazdasági viszonyokhoz. — *Udvaros D. K. dr.*: A búza vetőmagjának csökkentése és a kapásművelés. — *Frank T.*: Kevés a növény-nemesítő gazdaság!

3. sz. — *Scherer P. P. dr.*: Búzakérdés a háború után. — *r-ö.*: „Keine neue Bodenenteignungen in Rumänien.“ — *Reichenbach B. dr.*: Hogyan alkalmazkodhatunk állattartásunkkal és takarmányozásunkkal a háborús gazdasági viszonyokhoz. II. — *Szále L. dr.*: A búza kapásművelésének kérdése az Alföldön. — *Temesváry E.*: A magyar kendertermesztés és a nemesített kendermag jelentősége. — *v. Erdei J. dr.*: Szántógépszövetkezetek. — *Villax Ö. dr.*: A nemesített növényfajták védelme és vetőmagjuk forgalmának szabályozása.

4. sz. — *Th.*: Szocializmus a nemzeti államokban. — *Sóvári T.*: Ricinustermesztés gazdaszemmel. — *Franta Gy.*: Ricinus a terméspolitikában. — *Szalóky I.*: Erjesztett moslék és kelesztett dara etetésének jelentősége a sertésenyésztésben.

5. sz. — *Balassa M.*: A magyar mezőgazdaság és a vend munkás. — *Grábner E.*: A kálium-műtrágyázás gyakorlati értéke. — *e. Dorner B.*: Hízósertések kimarása. — *Tangl H. dr.*: A vaj szerepe a zsírellátásban.

Magyar Fapiac. (IV. évf. 1942.)

1. sz. — *Vuk Gy.*: Évfordulóra. — *Rupp G.*: A faszénkereskedésről.

2. sz. — *Zsombory I.*: Magyarország faellátásáról.

3. sz. — *Zsombory I.*: Budapest tűzifaellátása.

4. sz. — *v. Onczay L.*: Erdőgazdaságunk feladatainak megoldása.

5. sz. — *Janoczko M.*: A fa- és szénkiskereskedők helyzete.

6. sz. — *Lengváry Gy. dr.*: Fagazdálkodásunk megoldásra váró kérdései. — *Szabó Ö.*: Rendszert kérünk a tűzifaárusításnál. — *v. Vid J.*: Az ONCSA-fa problémái.

Magyar Méh. (63. évf. 1942.)

1. sz. — *Takács M.*: A közös anyapároztató-telep problémái. — *Marjay Gy.*: A szürke magyar méh első anyanevelő telepe. — *Kamenitzky S.*: Az egyesületi „Hunor”-rakodó naptár. — *Kelecsényi E.*: A nagykeretről írt cikkhez megjegyzések. — *Kamenitzky S.*: Most olvaszszuk ki az öreg és a felesleges lépeket.

2. sz. — *Takács M.*: A heréktől öröklődő tulajdonságok és azok jelentősége. — *Béký A.*: Keret kérdés, kaptár kérdés? — *—dsz.*: A keretméret egységesítése. — *Bognoczky G.*: „Eresz alatt fészkel... a méhecske” — *Bázler B.*: Csodavárás és valóság.

Magyar Statisztikai Szemle. (XIX. évf. 1941.)

11. sz. — *Schneider Á. dr.*: Népeségi és gazdasági áttekintés. — *Kovács A. dr.*: Szabadka magyarsága. — *Szél T. dr.*: Népmozgalom és közegészségügy. — *Földváry L. dr., v. Pap L. dr.*: Külkereskedelmi forgalmunk az 1941. év első kilenc hónapjában. — *v. Pap L. dr.*: Magyarország külkereskedelmének volumene. — *Rochlitz Gy.*: A vakok és siketnémák iskoláztatásának lehetőségei Magyarországon.

Mezőgazdasági Közlöny. (XV. évf. 1942.)

1. sz. — *Szeberthy J.*: Állategészségügyünk időszerű kérdései. — *Incze P.*: Európa bőrellátása. — *—r —a.*: A lentermelés általános helyzete. — *M. B.*: A Szovjet gabonagazdálkodásról. — *—*: Japán mezőgazdasága.

Nimród Vadászlap. (III. évf. 1942.)

1. sz. — *Sólyom*: 1942. — *Nagy Gy. dr.*: Két hét a Kelemen-havasokban. — *Dummel N.*: Bérlelővések.

2. sz. — *Horthy J.*: Erdély vadja. — *Balogh A.*: Tarlózás a magyar vadászat mezején. — *Felix E.*: Összehasonlítás.

3. sz. — *Sólyom*: Gyilkos szépség. — *Pozsonyi A.*: Vadászati viszonyok Csik megyében 1941. év végén.

4. sz. — *Sólyom*: Fogoly. — *Thurn-Rumbach I.*: Vadászat és legeltetés. — *R. L.*: Féláru vadászejegy. — *Hajek A.*: A fácán és fogoly téli etetéséről. — *Lékay Lingauer A.*: Az év vizslás tapasztalatai.

Technika. (23. évf. 1942.)

1. sz. — *Nyul Gy. dr.*: Az ásványolaj pályafutása a Hungária Magyar Technikusok Egyesülete Masztaba-csoportjának házi kiállítása. — *Fehrenthel-Gruppenberg L. dr.*: Sokszögmenetek hossz-záróhibáinak kiegyenlítése. — *Gallus L.*: Keretek és többtámaszú tartók számítása függőleges terhelése. — *Fialovits B.*: A MÁV. gőzmozdonyainak történeti fejlődése. (5. közl.)

Természettudományi Közlöny. (74. kötet, 1942.)

1. sz. — *Boros J.*: Az életműködések tartalékjai. — *Krbek F.*: Galileo Galilei. — *Kunfalvi R.*: Dér és zuzmara. — *Konkoly-Thege M. A.*: Fogyatékoságok a színkép színeinek meglátásában. — *B. Ö.*: A széndioxid ártalmatlanná tétele. — *K. Finály I. dr.*: Káliumgyártás a tenger vizéből.

Vadászat — Halászat. (IX. évf. 1941.)

24. sz. — Orday R.: Szigorú állami védelem alá kerülnek a gyo-
párlélőhelyek. — —: A Hubertus Országos Magyar Vadászati Védeg-
let az erdélyrészi vadászokért. — K. Rauch I. dr.: Puskától a hor-
gászbótig.

Vadászujság. (II. évf. 1942.)

1. sz. — I. Gödri F.: Védelmet kérünk! — Vargha F.: A gyöngy-
golyóról, betétcsőről s egyebekről. — Gy. Takách Gy.: Kinek van joga
hivatalos hajtóvadászatot tartani?

2. sz. — Mészáros P.: Caprice. — Szent-Ivány G. dr.: A vadá-
szok tékája. — Szentlőrinci: Az élelemhiány szomorú jelenségei, etes-
sük a vadat! — Péchy-Horváth R.: Szelidített vaddisznók vadászata a
sümegei erdőkben. — Stankowsky J.: Egyről-másról.

3. sz. — Szent-Ivány G. dr.: Amit a vadásznak tudni kell. —
Ajtay L.: Egy vaddisznó tragédiája. — L. Bodor Z.: Válasz Erdélyből.
— Révay Gy.: Hozzászólás a hargitai területek bérbeadásához. — Mészá-
ros P.: Hogy is halt meg Zrinyi Miklós a költő s hadvezér? — Vászár-
helyi I.: A közönséges menyét.

4. sz. — Szent-Ivány G. dr.: Egy testvéregyesület jubileuma. —
Diczendy P.: Végveszélyben értékes vadállományunk. — Csikvándi E.:
Hogyan írjuk az állatneveket. — K. Benkő P.: Hozzászólás az állatnevek
írásához. — Nagy J. dr.: Hogyan írjuk az állat- vagy növényfajok ma-
gyar tudományos nevét? — Gy. Takách Gy.: Válaszom a három előző
közleményre.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

CENTRALLBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN 1941. 11—12. sz.

Sauberer és Trapp: Hőmérséklet- és nedvességmérések hegyi
erdőkben. (Temperatur- und Feuchtemessungen in Bergwäldern.) 233—
244. és 257—276. old.

A „Kaiser Wilhelm Gesellschaft“-nak az alsóausztriai Lunzban
lévő élettani állomásán folytatott vizsgálatok teljes pontossággal tisz-
táztak számos, az erdőgazdaságot közelről érintő olyan kérdést, ame-
lyekről eddig csak megközelítő adataink voltak.

A tanulmány bevezető része a kísérleti területek és a mérési mód-
szerek leírását tartalmazza. Ebből megtudjuk, hogy a célszerűen megépí-
tett, állandó észlelőhelyeken a mérések a föld felszínétől különböző ma-
gasságokban és egészen a koronaszint felső rétegéig (30 m) folytak, tehát
az erdő mikroklimáját teljes egészében feltárták.

A megfigyelések 1937 április havától 1938. júliusáig terjedtek és
így az egy évet meghaladó idő annyi adatot szolgáltatott, amelyekre ko-
moly következtetések építhetők fel.

A hőmérséklet évi és havi középértékei mellett a napi változás
különösen tanulságos eredményekkel szolgált, éppen úgy, mint a szél-
sőségek, amelyeknél a függőlegesben mért értékek igen jellemzők.
A napi besugárzott melegmennyiség és az erdő hőmérséklete között is
szabályszerű összefüggés volt kimutatható.

Részletesebb adatok közlésére, sajnos, helyünk nincsen, de meg-
győződésünk, hogy a kérdéssel foglalkozó szaktársaink sietve elolvas-
sák az igen figyelemreméltó tanulmányt.

Dannecker: A jegenyefenyő háttérbe-szorulásának az okai és az ebből folyó erdőműveléstani következtetések. (Ursachen des Rückgangs der Weisstanne und waldbauliche Folgerungen.) 277—290. old.

Az értékes fenyőfajta fokozatos térszűkítését a német szak körök régóta aggódva figyelik és megmentése érdekében már számos intézkedés hangzott el. A szerző a természetes elterjedés határain belül nyert adatokból arra a megállapításra jut, hogy a jegenyefenyő elsősorban a levegő nyugalalmát követeli meg és ahol az emberi beavatkozás ennek a feltételeit megváltoztatta, ott megélni nem tud.

Ebből pedig az következik, hogy fenntartásának és felújításának a száraló üzemmód felel meg a legjobban.

Feuerstein: A bolgár erdőgazdaság irodalma. (Das Schrifttum der bulgarischen Forstwirtschaft.)

A folyóirat XII. füzetéhez mellékletként kiadott 45 oldalas összeállítás a törökországi irodalomról készült és lapunk multévi VII. számában (385. old.) ismertetett munkához hasonló gondossággal készült.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1942. 1. sz.

Hess: Wallis kanton őshonos erdeifenyőfajtái. (Die autochthonen Föhrenrassen des Wallis.) 1—14. old.

A száraz éghajlatú helyek gyengébb növése, rövidtűjű és alig gesztelkedő, szürkekérgű erdeifenyőjét a lakosság maga is megkülönbözteti a kiváló minőségű piros vālfajtól, noha kétségtelen, hogy az előbbi is őshonos Svájcban.

A szerző részletesen ismerteti a két fajta előfordulási helyeit, növénysszövetkezeti jellemzőit és hangsúlyozottan figyelmeztet bennünket arra, hogy a szürke-fenyőt 50—60 éves vágásfordulóban kell kezelni, mert fejlődése ezen a határon túl teljesen megáll és így továbbtenyésztése gazdaságilag veszteséges.

Terrier: A Rhabdocline-pseudotsugae Sydow. fellépése Svájcban. (Über das Auftreten der Rhabdocline-Douglasien-schütte in der Schweiz.) 14—18. old.

Az egyik csemetekertben 1941. év folyamán észlelt nagyobbarányú pusztítás alapján a szerző részletes tájékoztatást ad a gomba természetrajzáról, elterjedéséről, károsításáról és számbaveszi a védekezés módjait.

A szappanos bordói lével való permetezést — amerikai tapasztalatok alapján — ajánlhatónak véli. Geyr szerint azonban célszerű lenne a különböző douglas-fajták közül — fertőzési kísérletekkel — a továbbtenyésztéshez a legellenállóbbakat kiválasztani.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1942. 1/2—9/10. sz.

Degen: Szabadban való vetés. (Gedanken zur Freisaat auf besseren Böden.) 1—4. old.

A siker előfeltétele a talaj kellő előkészítése.

Ostwald: Az egységes hozamosztályokról. (Vorschläge für einheitliche Ertragsklassen.) 9—12. old.

Az osztályozásnak csak az állománymagasság lehet az alapja, az értéktáblázatok összeállításához azonban a törzsalak beható vizsgálata is szükség van.

Wappes: Táplálkozás az erdőből. (Ernährung aus dem Walde.) 12—13. old.

Németországban az erdei gyümölcsök és gyógynövények legmegfelelőbb hasznosítási módjainak a kikutatására külön munkaközösség alakult, amely máris igen figyelemreméltó eredményeket ért el.

Tevékenységebe belekapcsolja az iskolát, az erdőhivatalt, az orvost és így a magángazdaság számára is tekintélyes hasznót jelentő többtermelésben követésre méltó példát mutat nekünk.

Mahler: A nyárfatenyésztési terv. (Das Pappelbauprogramm.) 21—23. old.

A háborús Németország óriási módon megnövekedett fafogyasztásának a fedezésére a kormány az erdőterületen kívül is szaporítani kívánja a fatermést és a cél elérése érdekében főleg a nemes nyárfajok nagytömegű nevelését vette tervbe. A szerző különösen a kérdés közgazdasági előnyeit hangsúlyozza.

Jaeger: A nyárfa tenyésztése az erdőn kívül. (Anbau von Pappeln ausserhalb des Waldes.) 23—25. old.

A statisztika adatai azt mutatják, hogy Németország 55 millió m³-t kitevő rendes évi fatermésének mintegy 10%-át a nem erdőterületen álló fák adják. Ez a mennyiség — a szakkörök becslése szerint — nemes nyárfajok telepítésével könnyűszerrel a háromszorosára emelhető. Ezért a birodalmi erdőmester máris rendeletben utasította az összes erdészeti szerveket, hogy az utak, folyópartok nyárfával való beültetését a legnagyobb eréllyel szorgalmazzák.

A szerző a kérdésnek társadalmi úton való népszerűsítését is szükségesnek tartja.

Hesse: Továbbképzés a háború alatt. (Fortbildung im Krieg.) 33—34. old.

A fontos kérdést a fegyverek zajában sem szabad elhanyagolni és tanulmányúti lehetőségek híján az amúgy is nélkülözhetetlen tisztí értekezleteket kell a továbbképzés céljaira felhasználni.

Parchmann: Népeket egyesítő gazdálkodás. (Durchbruch zur völkerverbindenden Wirtschaft.) 41—43. old.

A január hó 23-án Dánia, Németország, Finnország és Svédország között a faellátás ügyében létrejött megállapodást méltatja.

Rosenfeld: Erdőművelési tervezés. (Die waldbauliche Planung.) 43—46. old.

A gyakorlatból vett példákkal igazolja, hogy a természet útmutatásaihoz alkalmazkodó erdőművelés az elemi károk megelőzése szempontjából is a legjobb védekezési mód.

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1941. 7—12. sz.

Barbey: Europa legnagyobb nyárfaerdeje. (La plus grande peupleraie d'Europe.) 141—147. old.

Az egy tagban 750 hektárt kitevő Chautagne nevű erdőt a Bourg-et-tó (Franciaország, Isère département) mentén 1936-ban kezdték telepíteni. Nagy nehézségek leküzdése árán sikerült a munka. Az azelött terméketlen, elhanyagolt, mocsaras területen ma szépen fejlődő kanadainyár-erdő díszlik. További műtrágyázásra már szükség nincs. Csak két károsító bogár, a *Saperda charcharias* L. és a *Saperda populnea* L. ellen kell a fiatalost védeni.

Badoux: Bern kanton erdészetének átszervezési tervei. (*Projets de réorganisation forestière dans le kanton de Berne.*) 147—150. old.

Gazdaságpolitikai okok kívánatossá tették, hogy a kanton 184.000 hektárt kitevő erdejét, amelyik ma 17 erdőgondnokságra oszlik, a mainál kisebb gazdasági egységekre osszák. Ezzel persze az erdőmérnökök létszámát is megfelelően emelni kellene. Míg itt egy gondnokságra (tehát egy kezelő erdőmérnökre) átlag 10.800 hektár erdőterület esik, addig más kantonokban sokkal kedvezőbb a helyzet: Vaus-ban pl. az átlag 5300 hektár, Neuchatel-ben pedig 3560 hektár.

Roten: Vörösfenyőből készült különleges vízvezeték. (*Une canalisation oroginale en bois de mélèze.*) 170—173. old.

Svájcban a pfaefers-i természetes melegforrás vizét évszázadok óta ilyen csővezeték továbbítja Ragaz fürdőhelyig. A 27 cm-es külső és 15 cm-es belső átmérőjű, 250 cm hosszú darabokból egybeállított vörösfenyő-csővezetékben a 37 fokos forrásvíz a 4 km hosszú úton mindössze 1.5—2 fokot veszít hőmérsékletéből. A kőgörgetegek okozta ütdéseknek kitett s kisebb földcsuszmlásokat is szenvedő terepeken a hordódonga-alakúra faragott vörösfenyőfa-csövek átlagos élettartama miteg 30 évre tehető.

Albisetti: A nyárfa erdészeti és közgazdasági jelentősége. (*Le peuplier. De son importance forestière et économique.*) 173—175. old.

A külföldi fa, különösen az okumé behozatalának a háború folytán történt megszűnése erősen emelte Svájcban a nyárfa jelentőségét: a burkolások s a gyufagyárak nyersanyaga ma elsősorban nyárfa. A szerző is a nyárfajok fokozottabb felkarolását javasolja.

Leibundgut: Néhány szó a túlhasználatokról; erdőművelési jelentőségük. (*A propos des surexploitations; considérations au sujet de leur influence sur la culture forestière.*) 185—195., 217—222. és 243—247. old.

A háborús gazdálkodás túlhasználatokat tesz szükségessé a svájci erdőkben. A régebbi s a különféle elemi csapások következtében szükségessé vált rendkívüli használatokon felül az erdő további igénybevétele már káros lenne. A használatok valamelyes fokozhatása érdekében sürgős műszaki és erdőművelési intézkedések volnának szükségesek: a kitermelés tökéletesbítése, a legmegfelelőbb faemekkel és megbízható származású vetőmaggal történő felújítások, tisztítógátások, gyérítések, stb.

Barbey: Új szénégető kemence. (*Le „Carbufor“.*) 210—211. old.

Aubert svájci erdőfelügyelő találmányának, a „Carufore“ nevű fémkemencének az az előnye, hogy a fenyő-hulladékfa, gallyfa is kifogástalanul elszéníthető benne. Kezelése egyetlen munkást kíván. Teljesítménye: 12 óra alatt 1 1/3 ürköbméter lúccs és jegenyefenyő gallyból 100 kg faszén.

LA RIVISTA FORESTALE ITALIANA. 1941. 4—8. sz.

Hofmann: Az Égei-tenger olasz szigeteinek az erdei. (*I boschi delle isole italiane dell'Egeo.*) 134—151. old.

Az éghajlati és talajviszonyok ismertetése után a szigetek növényzetének a leírása következik. Az ott tenyésző igen nagyszámú cserjefaj felsorolása mellett a szerző a szigetek erdeinek két legfontosabb fenyőjét (*Pinus brutia* Ten. és *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis* Gord.) tárgyalja részletesebben.

Minucci Del Rosso: Az erdő használatára és a fa eltartására vonatkozó eljárások az önellátással kapcsolatban. (*Utilizzazione de bosco e conservazione dell legno in rapporto all'autarchia.*) 164—178. old.

Az erdőknek az olaszországi viszonyok megkövetelte leggazdaságosabb kihasználását sürgető tanulmány. A vágáskor megállapítása, a vágási és választékolási eljárás, valamint a fa ipari feldolgozása a takarékosság jegyében, a helyi viszonyokhoz a legjobban alkalmazkodva és a kísérleti állomások kutatásainak az eredményeit is figyelembe véve történjék.

Pavari: Összefüggés a fák lombkoronája és fatömeg növekedése között. (*Sulle relazioni tra la chioma degli alberi e l'accrecimento legnoso.*) 209—217. old.

A szerző — aki a firenzei erdészeti kutatóintézet ismert nevű igazgatója — a szakirodalom, valamint saját kísérletei és megfigyelései alapján arra az eredményre jutott, hogy a lombkorona fejlettsége és az erdő évi növedéke közt határozott összefüggés mutatható ki. Ez az összefüggés fanemek, válfajok és talajminőség szerint különböző és az idős állományoknál jelentősebb, mint a fiatalosoknál.

Saldarelli: A hegyvidéki lakások kérdése. (*Il problema delle abitazioni in montagna.*) 219—224. old.

A piemonti magas hegyvidék erdő- és legelőövezetében a házaknak csak 33,3%-a lakható, 44,7%-a erősen javításra szorul, 22%-a pedig teljesen lakhatatlan. A szerző a lakások nagyrészeinek új épületekkel való gyors pótlását sürgeti.

Alinari: Az alom jelentősége az erdőtalajon. (*Il valore della copertura morta per il terreno forestale.*) 225—233. old.

A szerző főként a lombalomnak az erdő talajára gyakorolt befolyását ismerteti az idevonatkozó szakirodalomból (*Ebermayr, Tschernak, Kittredge, Waksman, Némec, Auten, Burger* és *Geyer-Fabricsius* munkáiból) átvett adatok alapján. A bükk-, lúç- és erdeifenyő-alom humalkatrészeinek a súlybeli és vegyi összetételét elemzi és az alomnak a talajhőmérséklet kiegyenlítésére gyakorolt hatását is tárgyalja.

Cecchini: Hozzászólás a hegyvidéki vízgyűjtőmedencék vízháztartásának a kérdéséhez. (*Contributo allo studio della corrivazione nei bacini montani.*) 261—268. old.

A szerző olyan mennyiségtani egyenleteket vezet le, amelyekkel a csapadékmennyiségből a vízháztartás változására vonatkozó adatokat (a tárolt vízmennyiség, a megtelés időtartama, stb.) számíthat ki. Mint-hogy az egyenletekben szereplő különböző együtthatók (elpárolgás, vízfelfolyás a különböző terepeken s különböző növénytakaróval borított talajokon, átnedvesedés, stb.) állandóan változnak s esetről-esetre újból kell őket meghatározni, a számításoknak egyelőre kevés a gyakorlati jelentőségük és inkább csak elméleti értékük van.

De Philippis: A szlavóniai tölgyesek. (*I querceti di Slavonia.*) 269—277. old.

A földrajzi, talaj- és éghajlati viszonyok leírása után a tölgyesek kezelési módját s általános erdőgazdasági jelentőségét ismerteti. Az álló fakészlet tárgyalásánál *Bedő Albert* adataira is hivatkozik.

Puecher Passavalli: Magestigmus spermotrophus Wachtl. jelenléte Vallombrosában a douglas-fenyő magvában. (Sulla presenza di Magestigmus spermotrophus Wachtl. a Vallombrosa nei semi di Pseudotsuga Douglasii Carr.) 285—289. old.

A címben említett igen apró rovar minden valószínűség szerint Északamerikából (különösen Washington, Oregon vidékéről, valamint kanadai Brit-Columbiából) az onnét behozott erdei vetőmaggal került Olaszországba. Angliába, Németországba, Hollandiába és Franciaországba már régebben bejutott ugyanilyen módon és ugyancsak Amerikából.

Saldarelli: A munka az erdőgazdasági üzemekben. (Il lavoro nell'impresa forestale.) 319—334. old.

Az olaszországi erdőgazdaságokban szokásos munkáltatási eljárásokat, munkabeosztást, munkaidőt, továbbá a kereseti viszonyokat s a munkások szociális helyzetét ismerteti. Végül következtetése, hogy az erdőgazdaságban a termelés tökéletesbedésével és növelésével a munka fokozottabb értékelése is megbecsülése is együttjár.

Voce: A gelai futóhomok erdősitése. (Il rimboschimento delle dune di Gela.) 335—344. old.

Az olasz erdészeti milícia 1927 és 1940 között 130 hektárnyi területet erdősitett be a szicíliai futóhomokból Gela község határában. Sikerral alkalmazott fajták: *Eucalyptus rostrata*, *Eucalyptus viminalis*, *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis*, *Cupressus macrocarpa*; jobb talajon *Pinus domesticus*, *Pinus maritimus*, *Pinus halepensis*.

Minucci Del Rosso: Fából készült menedékházak, istállók, nyitott tetőzetek az erdőgazdasági üzemekben. (Rifugi baracche, stalle, tettoie in legname nelle Aziende forestali.) 345—358. old.

A kitermelésnél, szénégetésnél s egyéb erdei munkálatoknál a munkások részére Északolaszországban szokásos tartósabb építkezések terveit, kivitelét és költségeit részletező tanulmány. A szerző ezeket az építkezéseket főképpen az erdő nagyobb jövedelmezősége érdekében tartja szükségesnek.

REVISTA PĂDURILOR 1941. 5—9. sz.

Drămbă: Néhány szó a „mérés súlya“-nak az alkalmazásáról erdőterületek felmérésénél. (Noțiunea de greutatea măsură torilor aplicată n operațiunile topografice curente.) 266—284. old.

A szerző a „mérés súlya“ (greutatea măsură torilor) fogalmat vezeti be s ez alatt a különböző eredményt mutató többszöri mérésből és ismételt megfigyelésből a valószínű érték kiszámítását érti.

Gârbu: A bukovinai görögkeleti vallásalap feladatai. (Problema Fondului bisericesc ortodox român din Bucovina.) 289—295. old.

Romániában az állam után a címben említett vallásalap a legnagyobb erdőbirtok tulajdonosa. Erdeinek az igazgatását újjászervezték olyanformán, hogy az most az állami igazgatás és az önálló magángazdálkodás előnyeit igyekszik érvényesíteni.

R tan: Adott gerendaméretekhez szükséges rönkök átmérőjének a megállapítása. (Aflarea grosimii la capî tul subțire al bușteanului din care se fasonează lemn ecarisat.) 296—300. old.

A szerző újabb mennyiségtani egyenleteket vezet le s táblázatokat közöl annak a kiszámításához, hogy bizonyos adott méretű hasáb kivághatáshoz milyen méretű gömbölygefű szükséges.

Malăescu: A keskenyvágányú vasutak váltóinak a méretezése és elhelyezése. (Dimensionarea și trasarea schimbătorilor de cale întrebuințați la liniile ferate înguste.) 331—361. old.

Mennyiségtani levezetések és jól áttekinthető vázrajzokat közlő tanulmány.

Coman: Máramarosi fűzfaféleségek növényföldrajzi adatai. (Date geobotanice daspre salicaceele din Maramureș.) 362—367. old.

Tizenöt *Salix*-fajt sorol fel s tenyésztési helyük tengerszínfeletti magassága szerint három csoportban tárgyalja azokat.

Vasiliu: Erdészeti és az erdővel kapcsolatos egyéb törvények. (Legiuirile forestiere și cele în legătură cu pădurea.) 368—390. old.

Minden, 1910-től 1940-ig hozott erdőre vonatkozó törvényt és fontosabb rendeletet felsorol (számszerint 146-ot), táblázatba foglalva. Valamennyinél megjelöli, hogy életben van-e még ma is, módosult-e, vagy mely intézkedéssel helyezték hatályon kívül.

Moldovan jun.: A román magánuradalmi erdőmérnökök és törvénytervezet a műszaki szolgálat testületi megszervezésére. (Inginerii din cadrul particular și proiectul legii de organizare al Corpului Technic Român.) 391—397. old.

Romániában a magánuradalmaknál szolgáló erdőmérnökök legnagyobb részének igen rossz sora van. A szerző a helyzet gyökeres orvoslását sürgeti; szerinte mindenk előtt a javadalmazási és előléptetési viszonyokat kell megjavítani és pedig a most érvényben lévő törvények megfelelő módosítása útján.

Chiriță: A steppe-talajok keletkezése. (Geneza solurilor de stepă 429—443. old.

A szerző az agyag- és televényföld keletkezésére vonatkozó elméletek ismertetése után a steppe-talajok kialakulásánál végbement kémiai változásokat részletezi.

Georgescu: Csértölgyes, mint erdőtipus. (Ceretele ca tip de pădure.) 447—457. old.

A talajnak és a rajta tenyésző csértölgy-állománynak egymásra gyakorolt hatását tárgyaló tanulmány, amely a Romániában tenyésző cseresek erdőövezetének a megállapításával és növénysszociológiájával is foglalkozik.

Langu: Erdei utaink. Mai állapot s a jövő munkaterv. (Drumurile noastre forestiere. Actualități și program de viitor.) 458—464. old.

A romániai erdei utak mostani állapota sürgős orvoslást kíván. A magánuradalmaknál az útépitési tervek elkészítésében az állam legyen segítségére a birtokosoknak.

Pascovschi: Villámcsapás sújtotta facsoport. (Un grup de arbori trăsnii dintr'odată.) 470—472. old.

A vadászerdei szakiskola tanulmányi erdejében 1940 május elején villámcsapás sújtott kilenc törzset. A szerző a sérülések igen különböző mértékét írja le s rendkívülinek találja, hogy olyan törzs maradt teljesen épen, amelyiknek a szomszédai köröskörül mind sérülést szenvedtek.

Filipovici: A faár. (Prejful lemnului.) 473—476. old.

A legmagasabb árakat, a szerző szerint, kisebb körzetenkint kellene megállapítani, úgy, hogy a fa fogyasztási helyének az erdőtől való távolságát is figyelembe vegyék.

LES 1941. 32—36. sz.

Slon: A mézgás éger, mint a legjövendelmezőbb fanemek egyike. (Olše černá — jedna z nejvýnosnějších dřevin.) 507—511. old.

Közvetlenül szerzett tapasztalatai alapján megfelelő termőhelyen az éger felkarolását ajánlja.

Folytatólag néhány útmutatást ad a tenyésztés kivitelére nézve és számításokkal bizonyítja az éger-gazdaság jövendelmezőségét. Végül leírja az éger jelentőségét műszaki célokra való alkalmazásánál.

Vincent: Szilfák. (Jilmy.) 539—540. old.

A szerző a Cseh- és Morvaországban előforduló 3 szilfaj, ú. m. *Ulmus campestris*, *U. effusa* és *U. montana* részletes leírása után rámutat az ezeket az utolsó 10 évben pusztító betegségekre, amely a korona és azzal az egész fa elhalásában nyilvánul.

A betegség okozói, egyes kutatók szerint, a *Graphium ulmi*, mások szerint a *Micrococcus ulmi* baktériumok. Azt, hogy ezek elsődleges vagy másodlagos kórokozók-e, eddig még nem sikerült megállapítani. Nem lehet ugyanis tudni, vajjon a beteges és tönkremenő szilek nem szenvedtek-e fagykárt s volt-e elegendő nedvességük?

Öreg fák pusztulását észlelték pl. a Morva folyó szabályozása után, amely a talajvíz színének a leszállítása folytán a környező területek kiszáradását eredményezte és minden valószínűség szerint az ottani sík területeken lévő szilek halálát okozta.

A dombos vidéken is csökken a szil-állomány, aminek legfőbb oka azonban az ember. Ha kiterjedt tarvágásokon, vagy egyszintű állományokban a talaj párolgása jelentékenyen emelkedik, a szilek nem versenyezhetnek a nedvességet kevésbé igénylő fanemekkel, pl. az erdei- vagy lúcfenyővel.

A szerző véleménye szerint a szilek további pusztulását az erdészek kötelessége célszerű tenyésztéssel megelőzni.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS.

Krutkovszky Károly műegyetemi adjunktus, m. kir. bányatanácsos, t. hadnagy, életének 51. évében folyó hó 10-én Sopronban elhunyt.

Komoly tudású, végtelenül szerény, kedves kartársunk végig küzdött az első világháborút, őszintén gyászolt, korai elvesztését akkor szerzett betegsége okozta.

Nyugodjék békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A Kormányzó Úr Öfömlétsága a földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Kelecsényi Mihály* magyar királyi főerdőtanácsosnak nyugalmahelyezése alkalmából a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Verőczey Sándor* m. kir. erdőtanácsost Komáromból Újvidékre áthelyezte és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter *Dermendzsín József* m. kir. erdőmérnököt Ungvárról Budapestre helyezte át és szolgálattételre a földművelésügyi minisztérium I/B. főosztályába osztotta be.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter *Bugledits József* (Berhida) okl. erdőmérnököt a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű m. kir. segéderdőmérnökké kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Péter László* m. kir. erdőmérnököt Komáromból a m. kir. erdőfelügyelőséghez Székelyudvarhelyre és *Nadhera Sándor* m. kir. erdőmérnököt Kecskemétről a m. kir. erdőigazgatósághoz Csíkszeredára áthelyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Tuskó Ferenc* m. kir. segéderdőmérnököt a brusztrai alsó és felső m. kir. erdőhivatalok vezetésével megbízta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *vitéz Balogh Elek* m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököt Győrből Kézdivásárhelyre áthelyezte és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével.

BIRÓ ZOLTÁN FELSZÓLALÁSAI A FELSŐHÁZBAN.

Ügyvezetőnk a költségvetési vitában 1940. évi december hó 19-én a pénzügyi, iparügyi és földművelésügyi tárcák költségvetéséhez szolt hozzá.

Miután meggyőződésünk szerint fejtegetései lapunk olvasóit élenken érdeklik, szösz szerint közöljük a pénzügyi és földművelésügyi tárcák költségvetésének a tárgyalásánál elmondott beszédeit, valamint az iparügyi miniszterhez — a bányászati kutatás támogatása és a budapesti pályaudvarok rendezése tárgyában tett előterjesztése után — a Mérnöki Kamara ügyében intézett kérelmét.

A pénzügyi tárca költségvetési vitája során.

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Igen t. Felsőház! Őszintén megvallva, a pénzügyminiszter úr tegnapi beszédének bevezetése valahogy *Savoyai Jenő*nek azt a mondását juttatta eszembe, amit III. Károlynak válaszolt akkor, amikor az azt kérdezte tőle, hogy biztosítva látja-e leánya trónját? Azt mondotta: „200.000 szurony és tele pénztár jobban biztosítja Felsőged leányának a trónt, mint Európa összes írott szerződesei!”

Örömmel látom, hogy a pénzügyminiszter úr maga is erre az álláspontra méltóztatott helyezkedni akkor, amikor Magyarország gazdasági jövőjét ebben a kettőben látja biztosítva: az erős, jól felszerelt, ütőképes magyar hadseregben és az erőteljes, dolgozni tudó, fejlődőképes magyar gazdaságban. Mert hiszen az a második kitétel, amelyet *Savoyai Jenő* mondott: a tele kincstár, csak az állam gazdasági erejére vonatkozott és nem is vonatkozhatott másra.

Nem tudok osztozni abban a meggyőződésben, amelyet éppen előttem szólott kedves felsőházi tagtársam mondott, hogy a tőkének kölcsönök útján való elvonása a vásárló erő elvonását is jelentheti. Igen jól tudjuk, hogy nagyon könnyű azokat a kötvényeket lombardi-

rozni és így ahhoz a vásárlóerőhöz újból hozzájutni. Egészen más esz-
közökkel gondoljuk mi a vásárlóerőnek bizonyos fokig való fenntartá-
sát, mert azzal, hogy a vásárlóerő háború esetén, rendkívüli viszonyok
esetén csökkeni fog, azzal valamennyiünknek számolni kell. Hiszen a
vásárlóerő bűzára vonatkoztatva is jelentékenyen csökkent. Ez termé-
szetszerűleg bekövetkezik ebben a háborúban is.

A pénz vásárló erejét az állam garanciáján és biztosításán kívül
csak két ok adhatja meg. Az egyik: ha a pénzért meg tudom kapni
mindazt, amire szükségem van. Ennek alapfeltétele pedig, hogy az a
szükségleti tárgy meglegyen, tehát igen helyes a kormányzatnak az az
elgondolása, amellyel a *termelést* akarja előmozdítani, hogy ezek a
szükségleti tárgyak meglegyenek. A másik ok akkor jelentkezik, ha a
pénzre azért van szükségem, hogy valamilyen feltétlenül teljesítendő
kötelezettségnek eleget tehessek.

Én ma egyetlenegy olyan kötelezettséget tudok, amelyet teljesí-
teni kell anélkül, hogy én valamit tulajdonképpen a magam jóakara-
tából igénybe vettem volna és ez az adó. A kölcsön címén elvont feles-
leg nincs elvonva a közönség kezéből, ez a vásárlóerő megvan és ha
egyszer egy kicsit megrendül a bizalom az állam iránt, akármilyen
áron kifut az a kölcsönkötvény a piacra csak azért, hogy a közönség
pénzhez jusson. Én tehát igen helyesnek látom a pénzügyminiszter úr-
nak azt a politikáját, hogy a szükségleteknek lehető legnagyobb részét
adóval kívánja fedezni.

Legyen szabad azonban rámutatnom arra, hogy pénzügyi rend-
szerünknek van egy olyan súlyos kérdése, amely azt az átalakulást,
amely előtt most állunk, meglehetősen megnehezíti és ez a kamat-
kérdés. A kamat bizonyos mértékig maximálva van, a helyzet azon-
ban az, hogy a fiatal keresztény vállalkozó, különösen akkor, ha dol-
gozni akar, amikor hosszabb időre van pénzre szüksége, ma 10.5—
11%-on alul pénzhez hozzájutni nem tud. Hiába 6.5 vagy 7.5 % az
kamat, mielőtt egyszer arról van szó, hogy azt 9—10 hónapos üzem-
vagy munkaidő tartamára le kell kötni, akkor a lekötésért jár egy
külön 2.5—3%-os jutalék. Most méltóztassék ehhez a váltóbélyeget
minden negyedévben hozzászámítani — ez 0.2% negyedévenként — s
akkor szépen kijön a 11—11.5 %. Ezzel a kamattal kezdő ember ma
az életnek nekiindulni nem tud, különösen nem tudnak a kezdő vállal-
kozók. Ezért tiszteletteljes kérésem a pénzügyminiszter úrhoz: méltóz-
tassék valamilyen módot találni arra, hogy ezek az emberek olyan
feltételek mellett juthassanak hozzá ahhoz a tőkéhez, amely a folyta-
tós munkához kell, amely kamatot ma az árkormánybiztosnak
szigorú haszonmegállapításai mellett meg lehet bírní, úgyhogy az a
kezdő ember bizonyos mértékig meg is erősödjék. Az az összeg
ugyanis, amelyet az alap bocsát a kezdők rendelkezésére, ez a hosz-
szabb lejáratú hitel rendszerint csak arra elegendő, hogy az első leg-
szükségesebb irodafelszerelést, helyiségbérletet, esetleg egy-két munka-
eszköz megszerzését fedezni lehessen belőle, de magának a munkának
a folytatásához már nem elegendő. Én úgy érzem, ha a pénzügy-
miniszter úr ezt az összeget megfelelő formában, olcsó kamatozás mel-
lett bocsátja rendelkezésünkre, ez nem lesz kiadás, hanem csak átfutó
tétel, amelynek állandóan meg lesz a fedezete, amely bizonyos idő
mulva visszatérül és amelynek segítségével az a fiatal generáció meg
tud majd erősödni annyira, hogy később, a nehezebb időkben is telje-
síthesse a maga hivatását.

Még egy kérdésre akarnék itt kitérni. Ez a kérésem már nem a
pénzügyminiszter úrhoz, hanem a gazdasági csúcsminiszter úrhoz írá-

nyul. Régóta hangoztatjuk már, hogy nem bírjuk el az adminisztráció-
nak azt a módját, hogy a legkisebb jelentőségű kérdésben is négy-öt
minisztériummal, a Kereskedelmi Hivatallal, az árkormánybiztossággal,
meg az anyaghivatalokkal kell tárgyalnunk. (Úgy van!) Az eredmény,
a következmény ilyenkor ugyanis az, hogy minden intézkedés késik.
Méltóztassanak elhinni, az ellátás terén keletkezett nehézségek 90 szá-
zalékban onnan eredtek, hogy az intézkedések nem jelentek meg ide-
jében. Az ármaximálás egyes tételei mindig 7—8—10 héttel kullogtak
utána a már beállott körülményeknek és ezért nem tudtunk azokkal
sohasem lépést tartani.

De még egy kérésem volna ezzel kapcsolatban. Elsősorban *egyenlő
elbánást és következetességet kérek*. Méltóztassanak megengedni, hogy
példát hozzak fel arra, hogy ez az egyenlő elbánás és következetesség
mennyire nincs meg. A pénzügyminiszter úr felemelte a forgalmi adót,
illetve a forgalmi adóválságot, a kormányrendelet kimondta, hogy ezt
a forgalmi adóválságtöbbletet a termelő átháríthatja a vásárlóra, az
árúk egy részét azonban, például a tüzfát, kivonta az áthárítás lehe-
tősége alól. Megadta azonban ezt a lehetőséget a szénnél és a műfa-
választékoknál.

Méltóztassék megmondani, miért esik ilyen elbírálás alá az
egyik választék, amely talán éppen a legnagyobb tömegterméke egy
gazdaságnak és miért vonja el az árkormánybiztos úr a kormány-
rendeletben biztosított jogot a termelőtől. A kormányrendelet ugyanis
később jelent meg, mint az árkormánybiztos úr maximáló rendelete.
Ennek ellenére az árkormánybiztos úr azt helyezte kilátásba az áthári-
tás esetére, hogy az illetőket az uzsorabíróság elé fogja állítani, amire
természetesen a termelők közül egyetlenegy sem vállalkozott. Vala-
hogy nem vagyunk egészen tisztában azzal, hogy ezekben a kérdé-
sekben a miniszterelnöki rendeletekkel vajjon a kormány rendelke-
zik-e, vagy pedig az árkormánybiztos.

Még egy kérésem van. ez pedig a *köztisztviselőknek* azzal a kér-
vényével kapcsolatos, amelyet én szignáltam és terjesztettem be a t.
Felsőházban. Tudom, hogy az intézkedés útban van s falán már nem
is napok, hanem csak egy nap kérdése, hogy a rendelet megjelenjék.
Engedje meg a pénzügyminiszter úr, hogy bár a rendeletet még nem
ismerem, mégis a rendeletért, mint megértő jóindulatának jeléért, előre
is köszönetet mondjak és arra kérjem, hogy a tisztviselői karral szem-
ben ezentúl is tartsa meg ezt a jóindulatot, ezt a megértést.

Itt is és a pénzügyi bizottságban is hangzottak el aggodalmak
olyan értelemben, hogy az állami tisztviselői kar túlságos mértékben
szaporodik. Az illető urak azonban nem méltóztattak számotvetni azzal,
hogy milyen mértékben szaporodtak az állam teendői és hogy mennyi
szolgáltatást méltóztatnak maguk a felszólaló urak is követelni az
államtól azzal szemben, amit az állam eddig teljesített. Méltóztassanak
elhinni, amikor én a javadalmazás felemeléséért emelek szót, egyúttal
a teljesítőképesség felemeléséért is szót emelek. Nagyon szeretném
azonban, ha ezt a teljesítőképességet olyan formában emelné a kor-
mányzat, amely formában a múlt háborúban is bizonyos mértékig
segítségére sietett a tisztviselői karnak és pedig abban a formában, hogy
a legfontosabb közszükségleti cikkeket minden külön nehézség és ácsor-
gás nélkül biztosította részükre.

Engedje meg a pénzügyminiszter úr, hogy ez alkalommal újból
megemlítsém azt, amire a pénzügyi bizottságban is volt szerencsém rá-
mutatni és amire itt éppen a kisiparosság és az ipari munkásság kép-
viselője is rámutatott, amiben tudniillik nemcsak a tisztviselőknél,
hanem a munkásosztálynál is a *munkafegyelem és munkateljesítés*

egyik legfontosabb és leglényegesebb biztosítékát látnám, hogy t. i. az ellátást méltóztassák a termelő üzemen keresztül a teljesítéshez kötni. Az ország északkeleti részein ma az a helyzet, hogy a napszámos naponta 8—10 pengőt keres, a fuvaros naponta 42, 45, 50 pengőt keres, de csak három napig dolgozik s utána a következő három napon munka nélkül van. Miért? Azért, mert hiszen azt a keveset, amire szüksége van, ebből bőségesen fedezni tudja, igénye pedig egyáltalán nincs.

Méltóztassék megengedni, hogy utaljak a nagy háborúban ezzel kapcsolatban követett eljárásra, bizonyos mértékig joggal, mert hiszen Nagy-Magyarország faellátása és ezeknek az ügyeknek az intézése az én kezemben volt. A termelő üzem nálunk kapta meg a munkasellátáshoz szükséges összes élelmi- és ruházati cikkeket, nálunk kapta meg a felmentést, nálunk kapta meg a fuvaros részére szükséges összes cikkeket az egységes lóáptól kezdve a patkóig és a kerékráfig, viszont amelyik napon a munkás beszüntette a munkát, azon a napon beszüntették a munkás ellátását és a munkás bevonult, ha egy nap a fuvaros nem dolgozott, a következő napon megkapta a katonai behívót és ment be. De közben volt az üzem is, nem volt szükség arra, hogy kiutaljunk, egyszerűen rátelefonáltam az üzemre: kérem ennyi és ennyi, ilyen és ilyen minőségű anyagra van szükségem ennek a közintézménynek a részére. Legfeljebb arról lehetett szó, hogy az illető azt mondta, 15 nap helyett 21 nap alatt szállítja le, de a huszadik napon megjött a feladó-vevényekkel, vagy pedig a szállítási igazolvány ellenőrző szelvényeivel, mert tudta, hogy ha 21 nap alatt nem szállítja le az árut, beszüntetem az ellátást és megáll az egész üzem.

Méltóztassék elhinni, ez az egy megoldás lesz az, amely mellett a rendet, a munkafegyelmet és ami még fontosabb, a munkateljesítést magát fenn lehet tartani és vissza lehet szerezni a pénz értékét a legszélesebb néprétegek között.

Egyebekben a költségvetést elfogadom." (Éljenzés és taps. — A szónokot üdvözlik.)

Az iparügyi tárca költségvetési vitája során:

A harmadik kérdés a Mérnöki Kamara kérdése. Több mint tizen- négyezer magyar mérnökből ma mindössze 4500 mérnöktagja van a kamarának, sőt ebből a 4500 mérnökből is 2000 olyan, akinek nem volna kötelessége kamarai tagnak lenni, de kari érzésből, összetartozási érzésből bent van a kamarában, azért, hogy segítsen a kamarát fenntartani. Valahogyan nagyon visszás az, amikor a kamara az egész mérnökséget hivatott kifelé és felfelé egyaránt képviselni, a kamara hivatott a fegyelmi jogot is gyakorolni a mérnökök felett és mi vállaljuk is a felelősséget és akarjuk a felelősséget a munkáért mindenkivel vállaltatni, viszont a kamara ezt a felügyeleti jogot, ezt a felelősségrevonást nem kamarai tag mérnökkel szemben nem gyakorolhatja. Úgy tudom, hogy az iparügyi miniszter úr öexcellenciájának javaslata már jóideje készen van, arra kérjük tehát, hogy méltóztassék ezt a javaslatot és pedig a kötelező kamarai tagság alapján, lehetőleg minél előbb a törvényhozás elé hozni.

Még egy kérdés van, amit fel akarnék említeni és ez a mérnökhány kérdés. Kétségtelen, hogy különösen két ágazatban ezt a hiányt a fiatsággal pillanatnyilag pótolni nem tudjuk és a magunk részéről nem igen látunk ma erősebb segítséget. Méltóztassék a még munkaképes idősebb tisztviselőket létszámon felül helyezni, tehát az állásokat betölteni, ellenben az illetőket a szolgálatban visszatartani, mert a fiatalabb generációra szükség van a még nagyobb fizikai készséget is

igénylő külső felvételeknél és tervezési munkáknál; de joggal elvárhatják ezek a fiatalok azt, hogy ennek ellenében előlépési lehetőségüktől, családalapítási lehetőségüktől és a jobb megélhetés biztosításától elzárva ne legyenek.

Ezek voltak azok a kérdések, amelyeket bátor voltam a miniszter úr figyelmébe ajánlani, egyébként a költségvetést elfogadom.“ (Helyeslés, taps.)

*

A földművelésügyi tárca költségvetési vitája során:

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Mélyen t. Felsőház! Méltóztassanak megengedni, hogy most 2—3 perccel hosszabb legyek, de ahhoz az ágazathoz szólok hozzá, amelyhez engem magamat is 47 évi munka köt és amelyhez, tudom, hogy a miniszter úr öexcellenciáját is a szíve vonzása köti: ez az erdőgazdaság kérdése.

Az első, amit felemlíteni szeretnék: a visszaszerzett területeken levő megcsönkített erdőbirtokok érdeke. Otthagytunk igen szép, kerek birtokegységeket, amelyekbe már évtizedek munkáját fektette bele a birtokos és a magyar erdőtisztai kar. Szétvagdosták, elszedték kártalanítás nélkül ezeknek a birtokoknak jelentékeny részét azért, mert a birtokos magyar volt. Odaadták olyan kezeknek, amelyekről tudtuk, hogy a vagyoni jövedelmét azoknak az intézményeknek a fenntartására fordítják, amelyek melegágyai voltak a dákóromanizmusnak. Hiszen az adományozottak legnagyobb része vagy távolfekvő, teljesen oláh közösség, vagy az oláh görögkeleti egyház.

T. Felsőház! Három szempontból nézzük mi ezt a széttagolást aggodalommal. Először erdészeti szempontból, mert ezeken a részekben, ahol a közlekedés nehéz, a terepviszonyok nehezek, nem lehet kisgazdaságban célszerű erdőgazdaságot üzni. Másodszor azért, mert a birtokosok, akiknek kezére juttatták, anyagilag gyengék és azokat a beruházásokat, amelyek ezeknek a területeknek megfelelően termővé való tételére, feltáráására szükségesek, nem bírják. Harmadszor aggodalommal nézzük nemzeti szempontból, mert félünk attól, hogy ezeknek a birtokoknak jövedelmét megint olyan intézmények fenntartására szánják, amelyek mindent fognak szolgálni, csak nemzeti érdeket nem.

Az a tiszteletteljes kérésünk a földművelésügyi miniszter úr öexcellenciáján keresztül az egész kormányzathoz, hogy azt az igazságtalanságot, amely a magyar birtokosokkal ott történt, tegye jóvá. Ne méltóztassék azt hinni, hogy ez csak egyéni birtokosokkal történt; igen sok kisemberből álló nagybirtokosság van ott, amely százazreket érő vagyonekat vesztett el ezen a címen. Ezt az igazságtalanságot tegye jóvá a magyar kormányzat és nyújtson módot arra, hogy ezeket a területeket minél előbb visszaadják az erdőgazdaságnak, mert különben nem lesz belőlük más, mint kopár terület és forrása azoknak az árvizeknek, amelyek az idén tavasszal is végigszaladtak a Szamos, Maros és az Olt völgyén.

A másik faellátásunk kérdése. Tudom, az urak közül igen soknak az a meggyőződése, hogy amikor erdőterületünk kétmillió katasztrális holdról hatmillióra emelkedett fel, akkor a magunk szükségleteit kétségtelenül minden nehézség nélkül el tudjuk látni. Sajnos, nem így van. Nem így van különösen a fenyőfánál, mert hiszen a fenyőfaterületek jelentékeny része épp az erdélyi részekre esett, ahol a kihasználások folytán az idősebb állomány számottevő része ebek harmincadjára került. Nem tudok rá más mondani, mert amíg a magyar törvény az ilyen birtokokra előírta a kötelező üzemterv készítését, addig a román rezsim ezekre 4—5 évi, vagy esetleg rövidebb időtartamú vágási tervet készített, a fát egyszerűen levágták és a területtel nem törődött

tovább senki. Ha a földművelésügyi miniszter úr bölcsesége nem talál módot arra, ahogy ezeket a területeket rövid időn belül visszaadja az erdőgazdaság céljára, a növedékveszteség maga, amit ezeken a területeken szenvedünk, százmilliókra fog menni.

Éppen ezért nagyon örülünk annak, hogy a földművelésügyi miniszter úr öccellenciája nemhogy csökkentette volna, hanem 200.000 pengővel emelte azt az összeget, amely alföldfásításra volt előírva, nyozva és körülbelül ugyanennyivel emelte azt az összeget, amely csemetenevelésre és erdősítések támogatására volt előírányozva. Méltóztassék meggyőződve lenni róla, hogy ez az egyetlen út arra, hogy azt a hiányt, amely elé nem is olyan nagyon rövid idő óta nézünk valamiképpen pótolhassuk.

Amikor ezelőtt 20 esztendővel először vetettük fel az alföldfásítás kérdését és forszíroztuk a kopár területek beerdősítését, mindenütt azt a vádat kaptuk: miért akartok olyan dolgokra pénzt, amelyekből csak száz esztendő múlva lesz valami. Ma már be tudjuk bizonyítani azt, hogy ha akkor meghallgatásra találtunk volna és a kormányzat megfelelő összegeket bocsátott volna rendelkezésre, — pedig évi másfélmilliónál többről nem volt szó — akkor ma évi 30—35.000 vagónnal tudnók fokozni az ország fatermelését és annak a bányafarmennyiségnek, amelynek hiánya elé nézünk, jelentékeny részét ma alföldi akáctermésből tudnók ellátni.

Tisztelettel arra kérem a földművelésügyi miniszter úr öccellen-cijáját, hogy ne csak tartsa meg ezt a jóindulatot, hanem még fokozza is és ha van rá lehetőség, akkor méltóztassék ezekre a célokra még nagyobb összegeket fordítani. *(Helyeslés.)*

T. Felsőház! Két olyan kérésem van, amely magát az erdészeti személyzetet illeti. Hálásan köszönjük a miniszter úr öccellenciájának azt az intézkedését, hogy 70.000 pengőnek ösztöndíjak céljára való fordításával lehetővé tette, hogy középosztálybeli ember is elküldhesse nagyobb aggodalom és gond nélkül jóra való, jól tanuló fiát a műegyetemre és megmaradjon továbbra is az a szokás, amely nálunk megvolt, hogy egyes családokban három-négy-öt generáció vállalta ugyanazt a szakot, amely ugyan vagyont nem hoz, de hoz megelégedést és meghozza azt a megnyugvást, amelyet a szeretettel végzett munkában eltöltött élet jelent az embernek.

Van azonban egy fájdalma ennek az erdészeti személyzetnek. A miniszter úr öccellenciája majdnem az egész vonalon végigcsinálta a státuszrendezést, de megmaradt a 44 gyakornoki állás, eltérőleg a vízi ágazaton dolgozó kollégák helyzetétől, akiket egyenesen segédmérnöknek neveznek ki.

T. Felsőház! Az a fiatalember, aki 17—18 vagy 19 éves korában teszi le az érettségit, négy és félesztendeig nagyon keményen tanul a főiskolán azért, hogy a diplomát megszerezhesse. De az utána következő két esztendő is elvesztődik, mert hiszen az ép, egészséges testalkat a mi szolgálati ágazatunknál elengedhetetlen kellék lévén, a hallgatók 98 százaléka katona. Tehát az okleveles erdőmérnök két évet a katonaságnál is leszolgál, ahonnan 26 éves korában kerül ki, akkor elmegy 140 pengő fizetéssel gyakornoknak és végzi a legnehezebb felvételi munkát, amely az összes tervezések alapja.

Az a tiszteletteljes kérelmem a miniszter úr öccellenciájához, méltóztassék lehetővé tenni, hogy ezek a fiatalemberek éppen úgy, mint a vízrajzi szolgálatnál működő kollégák, egyenesen segédmérnököknek neveztessenek ki.

Másik kérésemet a mi hűséges, becsületes munkatársaink, az

erdőőrök érdekében terjesztem elő. Már a harmadik költségvetés tárgyalása alatt teszem szavá ezt a kérdést. Amikor az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet a mezőgazdasági és erdőgazdasági munkások biztosítását előírta, már akkor volt szerencsém rámutatni arra, hogy nekünk is, a mezőgazdaságnak is, vannak olyan segítőtársaink, akiket nem lehet a munkással és a cseléddel egysorba sorozni, akiktől mi képesítést kívánunk, akiknek ezt a képesítést egyik-másik ágazatnál törvény írja elő, akik a munkással, a cseléddel szemben a gazdát képviselik, akiknek arravalóságán múlik a legtöbb esetben, hogy az a munka valóban jól és olcsón lesz-e elvégezve, ezt az embert nem lehet a tekintély rovása nélkül a cseléddel egysorba állítani, pedig a munkásbiztosítási törvény odaállította.

Az Országos Erdészeti Egyesületben lévő erdőbirtokosok saját jószántukból ajánlották fel a kormányzatnak: méltóztassék kimondani azt, hogy ezeket az embereket a birtokos a négyszeres összeg erejéig köteles biztosítani és a háromszoros biztosítási díjtöbbletet a birtokosok magukra vállalták. Ennek ellenére nem tudtuk elérni azt, hogy ez a kötelező rendelkezés kijöjjön, amely megkülönböztetést tenne az erdőőrök részére azokon a helyeken, ahol erre talán maga a birtokos nem volna hajlandó.

Tisztelettel arra kérem a földművelésügyi miniszter úr öccellen-ciáját, hogy éppen úgy, mint az első esztendőben helyt méltóztatott adni az özvegyi nyugdíjra vonatkozó kéresemnek, méltóztassék ennek a kéresemnek is helyt adni és ezeket az embereket megkülönböztetni.

Engedje meg egyúttal a földművelésügyi miniszter úr, hogy azért az igazán megértő eljárásért, amelyben az egész erdőgazdasági költségvetést részesítette, az egész magyar erdőmérnöki kar nevében köszönetemet fejezzem ki és egyúttal annak az ígéretemnek adjak kifejezést, hogy ha munkában, odadásban támogatásra lesz szüksége, méltóztassék egészen nyugodtan hozzánk fordulni, mi a legszívesebb készséggel állunk mindenben rendelkezésére. A költségvetést elfogadom.“ (Éljenezés, taps.)

Bánffy Dániel báró, m. kir. földművelésügyi miniszter válasza:

„Bíró Zoltán ömeltóságának válaszolva, megnyugtathatom őt, hogy a román nemzeti célokra szinte elkobzottak nevezhető erdőbirtokok ügyével foglalkozunk és igyekezni fogunk a nemzet érdekeinek mindenben megfelelő megoldást keresni a jog és a méltányosság szem előtt tartásával.

A visszatért erdők tekintetében is arra fogunk igyekezni, hogy azok az országos erdőgazdaság céljainak megfelelő kezelésben részesüljenek.

Ami az erdőmérnökyakornokokat illeti, a jelenlegi 603 erdőmérnökkel szemben csak 46 gyakornoki állás van. Ezeknek az állásoknak a csökkentését is tervbevettem már. Ami a magánerdészeti altiszteknek az OMBI keretén belül megfelelő kategóriába való beosztása útján nyugdíjkérdésük megoldását illeti, remélem, bizonyos mértékben ezt a kérdést is sikerülni fog ilyenformán megoldanunk, ennek a lehetőségét tanulmányozni fogom.“

CSEMETEIGÉNYLÉS.

Értesülésünk szerint az állami csemetekertekben a különféle fajú és korú erdei facsemetékből nagy feleslegek vannak, amelyek igen előnyös áron kerülnek szétosztásra.

Az érdeklődők forduljanak közvetlenül az illetékes m. kir. erdőigazgatóságokhoz.

A DUGVÁNYOZÁS.

Nagymagyarországon erdészeti szempontból csekély volt a dugványozás jelentősége.

Az alföldi erdősítés és gazdasági fásítás — kiváltképen azért, mert megművelt talajon történik — és a puha lombfák felkarolása a dugványozást is előtérbe hozta s így helyénvaló, hogy annak módját minden tekintetben tisztázzuk.

Tankönyveinkben és a gyakorlatban is eltérés van a dugványozásnál a következőkben. Egyesek a dugvány alsó lapját ferdén metszik, a dugványt a földbe ferdén helyezik el és jobbnak tartják a gyökeres, mint a síma dugvánnyal való telepítést. Mások a dugvány alsó végét merőlegesen metszik, a dugványt a földben függélyesen helyezik el és jobbnak látják a síma, mint a gyökeres dugvánnyal való telepítést. Egyebekben a dugványozás módját illetően nincs lényeges különbség.

Tapasztalataim alapján megpróbálom a fenti kérdések tisztázását és bizonyára lesznek mások is, akik ehhez hozzájárulnak.

A dugvány alsó részének ferde metszése nyomán a főfontosságú talpgyökér úgyszólván csak a metszés hegyén fejlődik ki tökéletesen, míg a metszéslap többi részén többnyire csak satnyán, míg merőlegesen metszésnél az alsó lapon minden irányban egyenletes a talpgyökér kifejlődése. Nem szorúl magyarázatra, a dugvány életfolyamatában milyen különbséget okozhat az, hogy egyirányú vagy többirányú erős talpgyökérrel indul el az életnek. Csetetekerti gyökeres dugványnevelésnél igen kell ügyelni, mert a metszéslap hegyéhez kevésbé odaerősödött, egyetlen talpgyökér a kiszedésnél könnyen behasad vagy le is törik. De lényeges az is, hogy a ferde metszésű alsó vágáslapot a csetete nehezebben forrasztja be, mint a merőlegeset, amelyen még a beforradást a köröskörül képződött gyökérszálak is elősegítik.

A dugványnak a földben való ferde (és nem függélyes) elhelyezése ellenkezik a fák természetének egyik alaptörvényével, a függélyes állással. De nincs is semmi értelme, sem eredménye a ferde elhelyezésnek, mert akár ferdén, vagy még ha vízszintesen is tesszük földbe a dugványt, minden esetben csak az alsó végén fejlődik ki erős talpgyökör (úgy, mint a függélyes elhelyezésnél, csak kényszerített irányban), a dugvány közbenső részén azonban csak vékony mellékgyökerek képződnek.

Hogy az erdőmivelés körébe ki és mikor hozta be a dugványok alsó lapjának a ferde metszését és a földben való ferde elhelyezését, nem tudom. Különösnek tartom azonban azért, mert a nemes füzéseknek (kötőfüzéseknek) és szőlőnek síma dugvánnyal való telepítésénél, az egész világon merőlegesen metszik az alsó lapot és függélyesen helyezik el a dugványt, pedig mindez nem is millió, hanem milliárdszámra történik és így mód lehetett volna annak kitapasztalására, hogy ez helytelen.

A síma és gyökeres dugvánnyal telepített csetete fejlődésében, a meginduláskor lényeges különbség van. A gyökérrel ültetett csetetének a csetetekertben olyan erős talpgyökere fejlődik, hogy a gyökerek nagyobb része a kiszedésnél elszakad és a csetetén csak gyökércsonkok maradnak. De ha sikerül is a gyökereket nagyobb hosszúsággal kiszedni, akkor meg az ültetődődnék kell nagyon szélesnek lennie, mert a talpgyökerek vízszintesen nyúlnak szét. Ezenkívül az így szétterpeszkedő gyökerű csetetével való minden elbánás, szállítás nehézkes, ami az ilyen telepítést mind költségesebbé teszi.

A gyökérrel ültetett dugványnak a csetetekertben kifejlődött erős talpgyökérrszettel arányosan fejlődött törzse és ágazta van. A földből való kiszedésnél a gyökerek elvágásával ez az arány erősen meg bomlik s amikor a telepítés után a csetetében a tenyészlet megindul,

a gyökerek csak úgy tudják a földfeletti részeket ellátni, hogy azonnal vékony tápszívó gyökereket fejlesztenek. De még így sem tudják a csemetekertben megvolt teljes gyökérzet működését pótolni. A talpgyökérzet fejlődésén már ez sem segít, ha a gyökérzet és földfeletti részek megbontott arányát az utóbbiak megcsonkításával próbáljuk helyreállítani, a talpgyökereknek a csemetekertben megvolt egyenletes és erős folytatása ekkor sem lesz meg.

Ezzel ellentétben a síma dugvány a telepítés helyén fejleszti ki talpgyökereit s így teljesen olyan gyökérzettel indul az életnek, mintha a gyökeres dugványt a kertből teljes gyökérzetével szedtük volna ki és ültettük volna el.

Könnyű elgondolni, hogy a kétféle csemete fejlődésében is különbségnek kell lenni. Hogy ez a különbség a későbbi korban is mennyire jelentős, azt a gyakorlat igazolhatja. A gyümölcsfáknál szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a megcsonkított gyökérzet elágasodásának a törzs, illetve a korona elágasodása a következménye. Éppen ezért is csonkítják meg a gyökereket, hogy a korona terjedelmes s így több gyümölcsöt termő legyen. Az erdei fáknál azonban, a minél hosszabb törzs nevelése a cél s így nem valószínű, hogy a talpgyökerek megcsonkítása célirányos volna.

Hogy a gyökeres és síma dugvány közül a telepítés után melyik fogamzik meg biztosabban, az többféle körülménytől függ. Gondos eljárás után mindkettő biztosan megfogamzik, mert hiszen csak puhafát szoktunk dugványozni (füzet, nyárat, stb.), ezekről pedig tudjuk, hogy még kerítéskaró gyanánt is megerednek. A síma dugványt semmi esetre sem kell féltetni a meg-nem-eredéstől, mert nemcsak a puha fafajoknak van rendkívül erős gyökérverő-képességük, hanem a kemény lombfáknak is. Láttam kerítésnek árokba rakott akácgallyakat úgy ki-lombosodni, mintha csemetéket ültettek volna oda. Láttam udvar ledöngölt kavicsburkolatán virágálványként elhelyezett kétarasnyi vastag akáctönköt gyökeret verni és ágat is hajtani. Különös gátló ok lehet csak, ami a nyár- vagy fűzdugvány megeredését megakadályozza; művelt talajban meg kell azoknak fogamzaniuk.

A síma dugvánnyal való telepítéshez nem kell csemetekerti nevelés, a telepítés anyaga azonnal és olcsón megvan; kezelése, gondozása, szállítása és elültetése sokkal könnyebb, gyorsabb és olcsóbb, mint a gyökeres dugványé s így érdemes legalább kísérletképen mindkét módon telepíteni, hogy eredményességükről magunk is bizonyítékokat szerezhessünk. Ehhez azonban feltétlenül az is szükséges, hogy a telepítés sikerülte után csemetéket s később fácskákat ássunk ki a földből, s azoknak mind földfeletti, mind földalatti fejlődéséről meggyőződjünk. Kíváncsok még az is, ha legalább ezekről a telepítésekről törzslapokat készítünk, hogy későbbi korban is ellenőrizhessük fejlődésüket és tapasztalatot gyűjthessünk a különböző módon történt telepítések eredményéről.

Id. Béky Albert.

ADOMÁNYOK.

a soproni diákmenzára

N. N.	P 5.30
Görgényi Árpád	P 10.—

Az „Erdészeti Lapok“ 1942. évi II. füzetének a HIRDETÉSEI.

A petit betűs vagy táblázatos hirdetések díja milliméterenkint 60 fillér. A legkisebb hirdetés ára 5 P. A támpéldány ára drbonként 2 P.

EGRI ERDŐ ÉS FAIPAR R. T.

Fűrészek: Felnémet, Gyöngyös.
 Alapítása: Gyöngyösi Parkettagyár k.f.t.
 Parkettagyár Gyöngyös.
 Központ: Budapest, V., József nádor-tér 1.
 Távbeszélő: 18-33-97., 18-33-91.
 Táviratcím: EGERFA.

Okleveles erdőmérnök (birtokrendező mérnök, kir. törvényszéki szakértő) 17 éves gyakorlattal, vállal gazdasági szaktanácsadói tisztségét, üzemterv- és revízió-készítést, földmérési és térképezési munkát. Címe a szerkesztőségben. (108. sz.)

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34.

Távbeszélő:

155-641

Sürgőnycím:

KEINERMAG BUDAPEST

(Keresztény cég)

AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat, kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot fenyő- és lombfa-csemetéket.

VESZÉK: tűzifát, szarfát, fűrészanyagot.

KERESZTÉNY CÉG!

Erdei vetőmagvak: erdei-, fekete-,
vörös-, jegenye- és lúcfenyő, szavatolt leg-
magasabb csíráképességgel! Akác-, gledi-
csia-, korai-, hegyi- és zöldjuhar, magas-
kőris-, éger-, gyertyán és szelidgesztenye.

Kocsánytalan és kocsányos

tölgy-makk!

Cser-makk:

Bükk-makk!

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ és FAISKOLÁK
WÄCHTER GYULA és FIA, KÖSZEG, Vas vm.
Távbeszélő: 42. sz.; a déli órákban és esti 6 órától 46. sz.
Sürgőnycím: Magpergető Kőszeg. — Postafakareképenztár 24127. sz.

**Erdészeti
csemeték:**

erdei-, fekete-, lúcfenyő, vörös-,
sima-, jegenye-, ezüst- és
Douglas-fenyő. — Akác-,
tölgy-, cser-, éger-, magas-
kőris-, nyír-, gyertyán- és
bükkcsemeték **első-
rendű minőségben!**

Gyümölcsvadoncok, sorfák, díszfenyők, díszbokrok

Kérjen ajánlatot.

A MAGYAR FAISKOLAI SZÖVETSÉG TAGJA

ALAPÍTÁSI ÉV 1919.

MENYHÁRT FERENC

okl. erdőmérnök, fanagykereskedő

**vásárol szerfát-, tűzifát-,
szerfa-, tűzifa- és tölgy-
kéregtermelést.**

Budapest, VI., Andrásy-út 33. Távb.: 420—375. sz.

(240. sz.)

A f. évi tavaszi erdőültetésekhez nagy mennyiségű **erdeifenyő-,
akác-, cser- és tölgy-csemetét keresünk.** Az ajánlatokat az alábbi címre
kérjük: Főapátsági erdőhivatal Ravasz, Győr vm. (214. sz.)

Sébor János egyetemi ny. r. tanár úr előadásai alapján Pethő Andor
III. éves erdőmérnök-hallgató összeállításában kéziratként sokszorosítva
megjelenik az **Erdészeti Földmérés I—II. r. című jegyzet,** amely az
előadott anyagon kívül számos kidolgozott gyakorlati példát is tartalmaz.
A jegyzet április végére készül el, ára 20.— P. A megrendeléseket kérjük
mielőbb, de legkésőbb márc. 1-ig a következő címre küldeni: Tóth Béla
emh. Sopron, Hunyadi-út 22. (205. sz.)

"SILVA" ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök
KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.

Magpergetőgyár. ♦♦ Csemetekertek.

Központ: Körmend, távb.: 52 ● Fióktelep: Zalaegerszeg, távb.: 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy-** és **csermakkot**, mindennemű **erdészeti** és **gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket**, **diszfenyőket**, **disz-** és **sorfákat**, **diszcserjéket**, **rózsákat**, **gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A PICETOL vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képviselője.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMEY.

A m. kir. Államvasutak 2141 db. **vezetékoszlop** szállítására versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatokat 1942. évi február hó 19-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak igazgatóságának beszerzési főosztályánál (Budapest, VI., Andrassy-út 75. III. 336.) kell benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtekinthetők. (Dt.)

ERDEI-. FEKETE-, LÚC-, JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBÖLYEGFÁT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7—8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérünk

„UNA” Faértékesítő Rt., Bpest V, Deák Ferenc-u. 6.
(Távbeszélő: 183—856*) szám alá.

*Mindenféle tűzifát, szer-
fát, valamint tüzi- és szer-
fatermelést a legelőnyö-
sebb egységeken minden
mennyiségben vásárolunk*

PROMETHEUS FA, SZÉN ÉS KOKSZ RT.

(azelőtt WINTER HERMANN RT.)

Budapest, V., Vilmos császár-út 72. Tel.: 1-112-69

Alerdész iskolát végzett erdészt alkalmazunk. A pályázatokat élet-
leírás, egyszerű bizonyítvány-másolatok és a fizetési igény megjelölé-
sével Bikszádi Általános Faipar Rt., Szatmárnémeti, Eötvös-u. 1. sz. címre
kell küldeni. (230. sz.)

"SLAVONIA" MAGYAR FAIPAR RT.

Vásárol:

erdő- és fakitermeléseket

Elad:

fűrészelt keményfát, falemezeket

BUDAPEST, X., KEREPESI-ÚT 29. SZ.

(1147. sz.)

Okl. erdőmérnök, 27 éves, külföldi alkalmazásból visszatérve hazai
elhelyezkedést keres. Érdeklődés „angol-német nyelvtudás” jeligére
kiadóba. (234. sz.)

A Veszprémi Székeskáptalan zalamerenyei erdőgazdaságában ápr.
1-re felvesz egy szakvizsgázott erdőőrt. A pályázatokat Káptalani Erdő-
gondnokság, Balatonkiliti címre kell küldeni, ahol a fizetési feltételek is
megtudhatók. (199. sz.)

1749 sz.

**Úrbéri, közbirtokossági
és magánerdőbirtokok
kitermelését, értékesítését
és pénzügyi lebonyolítását
vállalja az
Egyesült Fatermelők és Fafeldolgozók
Kárpátaljai Termelő és Értékesítő Szövetkezete
Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 74.**

Az Esztergomi Székesfőkapitán l etkési erdőhivatala egyik meg-
üresedett **erdőőri** állásra pályázatot hirdet. Felvilágosítást ad:
Erdőhivatal, Letkés, Hont vm. (132. sz.)

Szakiskolát végzett 37 éves nő, kiscsaládú **erdőőr** 13 évi gyakor-
lattal állást keres. Az erdészet, vadászat minden ágában teljesen jártas.
Címe: *Varga János erdőőr, Dudar, up. Zirc, Veszprém vm. (233. sz.)*

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A kolibábóci volt úrbéresék erdőbirtokossági társulata, a korom-
lyai volt úrbéresék erdőbirtokossági társulata és a koromlyai közös
legeltetési társulat az 1942. évi február hó 25-én délelőtt 11 órakor Ko-
romlya községben *Hrenyó György*, a koromlyai volt úrbéresék erdő-
birtokossági társulata elnökének a lakásán megtartandó nyilvános árve-
résen közösen bérebe adja Koromlya község határában fekvő s a társula-
tok tulajdonához tartozó, összesen 1293 kat. holdon gyakorolható **vadá-**
szati jogot 1941. évi április hó 1-től kezdődőleg 1947. évi április hó 1-ig
bezárólag.

A kikiáltási ár 646.50 P, a bánatpénz 129.30 P.

A részletes árverési és szerződési feltételek az ungvári m. kir.
erdőfelügyelőségénél és a m. kir. gazdasági felügyelőségénél (Ungvár,
Horthy Miklós-tér 7 .szám), valamint *Hrenyó György*, a koromlyai volt
úrbéresék erdőbirtokossági társulata elnökénél Koromlya községben
tekinthetők meg .

Koromlya, 1942. évi január hó 26-án.

Olvashatatlan aláírás s. k.

a kolibábóci volt úrbéresék erdő-
birtokossági társulata elnöke.

Hrenyó György s. k.

a koromlyai volt úrbéresék erdő-
birtokossági társulata elnöke.

Remeckzy János s. k.

a koromlyai közös legeltetési

(171. sz.)

társulat elnöke.

(598/1941. sz.)

A mezőhegyesi m. kir. Áll. Ménesbirtok Igazgatósága **44 m³ fűrészelt épületfa, 490 m³ I. o. faragott-épületfa, 30 m³ II. o. fenyőpalló, 229 m³ IV. o. fenyődeszka és 30 m³ tetőfedő-léc** szállítására versenytár-
gyalást hirdet.

Az ajánlatokat 1942. évi február hó 21-én d. e. 10 óráig kell beadni
a Ménesbirtok Igazgatóságához, ahol a részletes feltételek is meg tud-
hatók. (Dt.)

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMEY.

A rahói, bustyaházai, ungvári és nagybányai m. kir. erdőigazgató-ságok kerületében fekvő állami erdőgazdasági birtokokhoz tartozó egyes kincstári vadászterületek vadászati jogának bérbeadására a megnevezett erdőigazgatóságok a hivatalos helyiségeikben az 1942. évi március hó 3-án d. e. 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást tartanak. Az ajánlatok legkésőbb a fentebb megjelölt időpontig a területre illetékes m. kir. erdőigazgatósághoz nyújtandók be.

A bérbeadásra kerülő vadászterületek megjelölése:

Tétel- szám	Törzs- könyvi szám	A vadász- terület neve	Erdőhivatal	Községi határ	Terület k. h.	Jegyzet
<i>I. Rahói m. kir. erdőigazgatóság.</i>						
1.	25.	Apsinec	Feketetiszai	Körösmező	14.497	
2.	108.	Farkasrév	Rónaszéki	Farkasrév	410	
3.	110.	Szokoló	Havasmezői	Havasmező	11.472	
4.	111.	Kirva	Havasmezői	Havasmező	4.477	
5.	112.	Rugos	Havasmezői	Havasmező	4.523	
<i>II. Bustyaházai m. kir. erdőigazgatóság.</i>						
6.	41.	Kraszna	Királymező, alsó	Tarac-kraszna	8.122	
7.	45.	Körtvélyes	Técsői	Szentmihály-Kört- vélyes	915	
8.	46	Kerekhegy	Técsői	Técső	3.561	
9.	48.	Visk	Técsői	Bustyaháza	872	
10.	49.	Baranya-Dan-Huszt jelevo		Sófalva	2.448	
11.	57.	Kozaj	Alsókaloesai	Ökörmező	2.323	
12.	60.	Roztoka	Felsőszinevéri	Felsőszinevér	9.083	
<i>III. Ungvári m. kir. erdőigazgatóság.</i>						
13.	73.	Holanya	Csontosí	Csontos-Domafalva	6.543	
14.	81.	Bacsava	Csernoholovai	Ungbükkös, Sóhát Szemerekő	9.147	
15.	104.	Boronszki	Turjaremetei	Turjaremete, Egres- hát	6.198	
<i>IV. Nagybányai m. kir. erdőigazgatóság.</i>						
16.	121.	Varatik	Kohóvölgyi	Erzsébetbánya	4.080	
17.	122.	Rákosfalva	Kohóvölgyi	Rákosfalva-Kohó- völgy	5.140	
18.	124.	Gutin	Felsőbányai	Kapnikbánya	1.684	Együtt
19.	126.	Gutin	Felsőbányai	Kapnikbánya	3.234	
20.	128.	Izvara	Alsófernezelyi	Krácsfa u. Szap- lonca, Falusuhatag	10.301	
21.	129.	Luna	Láposbányai	Láposbánya	9.884	

A felsorolt vadászterületekre vonatkozó szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők a földművelésügyi minisztérium erdészeti I/A—3. ügyosztályában (III. em.) vagy az illetékes m. kir. erdőigazgatóságoknál.

A vadászterületek vadállományviszonyaira és berendezésére nézve az illetékes m. kir. erdőigazgatóságok adnak felvilágosítást. Mint-hogy az árverezni szándékozóknek módjukban áll a vadállományviszonyok és vadászati berendezések tekintetében közvetlenül a helyszínen tájékozódni, felvilágosításokért a m. kir. kincstár felelősséget nem vállal.

Ajánlattevők ajánlatuk benyújtásával egyidejűleg a bérbevenni szándékolt vadászterület minden 100 (egyszáz) kat. holdja után 2.—(kettő) pengőt tartoznak bánatpénzként az illetékes erdőigazgatóságok letéti csekkszámzállain befizetni. Az egyes erdőigazgatóságok letéti csekkszámzállai a következők: Rahói m. kir. erdőigazgatóság: 161.364, bustyaházai m. kir. erdőigazgatóság: 161.362, ungvári m. kir. erdőigazgatóság: 161.360, nagybányai m. kir. erdőigazgatóság: 161.354.

Ajánlattevők ajánlatunk benyújtásával egyidejűleg a bérbevenni ződési feltételeket ismeri és magát azoknak kötelezőleg aláveti. Ajánlatához mellékelnie kell a bánatpénz befizetését igazoló befizetési szelvényt.

A versenytárgyaláson részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar állampolgár.

Ezenkívül a 158.120. F. M. számú rendelet 11. §-ának 1. bekezdése szerint a 108, 110, 111, 112, 121, 122, 124, 126, 128 és 129. törzskönyvi számú vadászterület bérletére csak az tehet ajánlatot, akinek erre a lakóhely szerint illetékes vadászati felügyelő, ennek hiányában a lakóhelye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselője véleményének meghallgatása után a bérbevenni szándékolt vadászterület fekvése szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselője engedélyt ad. Az engedélyt az ajánlathoz szintén mellékelni kell.

A társulatok a versenytárgyalásból ki vannak zárva.

Budapest, 1942. évi január hó.

(130. sz.)

M. Kir. Földművelésügyi Miniszter.
(59.940/1941/I/A—3. sz.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1941. évi évfolyama kifogástalan állapotban eladó 20. — pengőért. *Báró Kende György, Cégénydányád. (1751. sz.)*

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Gönc nagyközség előljárósága pályázatot hirdet a községi erdőüzemben újonnan rendszeresített községi **erdőőri állásra**.

Erre az állásra az 1935. évi IV. t.-c. 49. §-ában kikötött képesítést igazoló erdőőrök pályázhatnak.

Az erdőőr javadalma: az állami rendszerű műszaki altiszteknek járó készpénz-fizetés, családi pótlék és lakbér, továbbá hat ürköbméter fa (fele hasáb, fele dorong) beszállítva és 1200 négyszögöl föld haszonélvezete.

A pályázni szándékozók a képesítést, a megbízhatóságot és az eddigi szolgáltatokat igazoló okmányokkal felszerelt kérelmeiket **február 28-án** délelőtt 10 óráig nyújthatják be Gönc község előljáróságához.

A választás idejét később tűzzük ki.

Gönc, 1942 január 21.

Nagy György s. k.
községi jegyző.

Papp Béla s. k.
községi bíró.

(145. sz.)

(260/1942. sz.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter 111.222/1942. F. M. számú rendelete a legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabérek szabályozása tárgyában.*

A legkisebb gazdasági munkabérek megállapításáról szóló 1940:XV. t.-c. 12. §-ának (2) bekezdésében, az 1520/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ában és a 8610/1941. M. E. számú rendelet 5. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Általános rendelkezés.

1. §. (1) A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabérek megállapítása kötelező a jelen rendelethez fűzött táblázatban foglalt munkabérnemekre vonatkozólag. A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabéreket a jelen rendeletben foglalt rendelkezések figyelembevételével kell megállapítani.

(2) Há a vármegye (város) területén számottevő mértékben nem folytatnak olyan termelést, amelynek körében valamely, a jelen rendeletben foglalt munkabérnem előfordulhat, arra a munkabérnemre vonatkozólag a legkisebb és legnagyobb munkabér megállapítása az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés ellenére mellőzhető.

Részletes rendelkezések.

2. §. A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági napszámbérek megállapítása szempontjából a munkavállalókat a következő bekezdéseknek megfelelően, osztályokba kell sorozni.

Elsőosztályú férfimunkás az, aki a 19. életévét betöltötte, erdei munkában gyakorlott és nehéz munka kifejtésére is képes.

Másodosztályú félfimunkás az, a) aki a 19. életévét betöltötte, de erdei munkában nem gyakorlott, vagy nehéz munka kifejtésére nem képes; b) aki a 19. életévét még nem töltötte be, de a 16. életévét betöltötte és teljes munkabírásu.

Harmadosztályú férfimunkás az, aki a) a 16. életévét még nem töltötte be; b) a 60. életévét betöltötte.

Elsőosztályú nőimunkás az, aki a 17. életévét betöltötte és a nők által végzett erdei munkákban gyakorlott.

Másodosztályú női munkás az, aki az elsőosztályú nőimunkások csoportjába nem sorozható.

3. §. Napszámban végzett rendes erdőgazdasági (pl. erdősítési csemetekerti, erdőápolási, havastisztítási, erdei útjavítási és fenntartási, vagy ezekkel azonos nemű) munkákra mind a legkisebb, mind a legnagyobb erdőgazdasági napszámbéreket alkalmazni kell. Rendkívüli testi, illetőleg különleges szakértelmet igénylő erdőgazdasági munkákra azonban a legnagyobb erdőgazdasági munkabérek nem vonatkoznak.

Az ország körzetekbe osztása az erdőgazdasági munkások és napszámosok legkisebb és legnagyobb munkabéreinek megállapítására vonatkozóan megszabott alsó és felső határ szempontjából.

4. §. Az erdőgazdasági munkásokra és napszámosokra vonatkozóan a legkisebb és legnagyobb munkabérek megállapításának alsó és felső határa szempontjából az ország a következő hat körzetre oszlik:

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1942. évi február hó 15.-i 37. számában.

Az I. körzetet alkotják: Bereg, Máramaros, Ugocsa és Ung vármegyék, valamint a beregi, máramarosi és ungi közigazgatási kirendeltségek.

A II. körzetet alkotják: Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék.

A III. körzetet alkotják: Beszterce-Naszód, Bihar, Kolozs, Szatmár, Szilágys és Szolnok-Doboka vármegyék.

A IV. körzetet alkotják: Abaúj-Torna, Bars-Hont, Borsod, Gömör és Kishont, Heves, Nógrád és Zemplén vármegyék.

Az V. körzetet alkotják: Bács-Bodrog, Csanád—Arad—Torontál, Csongrád, Hajdú, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Szabolcs vármegyék.

A VI. körzetet alkotják: Baranya, Esztergom, Fejér, Győr—Moson—Pozsony, Komárom, Nyitra—Pozsony, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék.

A rendelet alkalmazása szempontjából figyelembejövő erdőkerülők.

5. §. A jelen rendelet szempontjából erdőkerülő az a nem szaképzett erdőőr (erdőszolga, csósz, vadőr, vadászcseléd stb.), akit nem a vármegyei erdészeti segédszolgálati szervezetenél alkalmaznak.

A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabérek (napszámbérek) megállapításának alsó és felső határa.

6. §. A legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabéreket a munkabérmegállapító bizottság nem állapítja meg a jelen rendelethez fűzött táblázatban foglalt alsó határnál alacsonyabb vagy a felső határnál magasabb mértékben. Az alsó és felső határ figyelembevételével a bizottság elhatározásától függ, hogy a legkisebb és legnagyobb erdőgazdasági munkabérek egyugyanazon mértékben rögzíti-e vagy pedig a legkisebb és a legnagyobb munkabérek között rést enged.

A táblázatban foglalt felső határt legfeljebb 20 százalékot meghaladó legnagyobb szakmánybért lehet megállapítani a termelési és kézierővel közelítési munkákra, ha a munkás szélthörésben vagy olyan nehéz munkahelyen dolgozik, ahol teljes munkakifejtés mellett sem érheti el az átlagos munkaeredményt.

A táblázatban foglaltaknak megfelelő arányos keresetet kell biztosítani a munkásnak akkor is, ha az egyes választékok termelésénél megjelölt munkáknak csak bizonyos részét végzi.

7. §. Résztes termés esetére a résztes munkabér legkisebb és legnagyobb mértékét a szakmánybér mellett elérhető átlagos keresettel arányos mértékben kell megállapítani.

A jelen rendelethez fűzött táblázatban nem említett választékok termelésénél (ideértve a váltótálpfa, gerenda, kertioszlop, útkorlátfa, kerékvető és egyéb faragott fa termelését is) a munkabérek legkisebb és legnagyobb mértékét a hasonló természetű munkák legkisebb és legnagyobb munkabéreiből vonatkozóan megállapított alsó és felső határ figyelembevételével kell megállapítani.

Az egészbéres erdőkerülőkre vonatkozóan legkisebb évi bér megállapításának alsó határa.

8. §. Az egészbéres erdőkerülők részére megállapított legkisebb évi bér nem lehet kevesebb, mint az egészbéres gazdasági cselédek részére megállapított legkisebb évi bér.

Megengedett eltérés a legkisebb és legnagyobb munkabértől.

9. §. A munkabérmegállapító bizottságnak jogában áll a munkáknak más csoportosítására, vagy a jelen rendeletben nem említett más (pl. tutajozási stb.) munkákra vonatkozóan a helyi viszonyok figyelembevételével is a legkisebb és legnagyobb munkabérek megállapítani, de ebben az esetben is legalább, illetőleg legfeljebb olyan keresetet kell a munkavállaló részére biztosítani, mint amilyent a jelen rendeletben foglaltak megszabnak.

A 130.000/1940. F. M. számú rendelet 33. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében nem szabályellenes az a kikötés, amely szerint a munkaadó (gazda) a munkásának (erdőkerülőnek) a munkabérmegállapító bizottság által megállapított legkisebb, illetőleg legnagyobb munkabérrel (cselédbérrel) azonos értékű, de más tartalmú (összetételű) bért fizet, így különösen a készpénzjárandóságot részben természetbeni járandósággal megváltja.

Szakmánybérért kifejtett munkateljesítmény után a munkaadó rendszerint nem fizethet s a munkás rendszerint nem fogadhat el jutalmat. Ha azonban a munkásnak járó szakmánybér nem éri el a megállapított legnagyobb munkabért, a jó munkás legfeljebb olyan összegű jutalomban részesíthető, amely a szakmánybért a legnagyobb munkabér mértékéig kiegészíti.

Hatálybalépés.

10. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Egyidejűleg a 199.199/1941. F. M. sz. rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1942. évi február hó 13-án.

Báró Bánffy Dániel s. k.
m. kir. földművelésügyi miniszter.

A munkabérek alsó és felső határa.

A munka megnevezése	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.	
	alsó	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó	felső
	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ	határ
I. A fenyőgömbölyegfa és -rönkö, valamint vékony fenyőszálfa (vezetékoszlop) és fenyőbányafa megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa m³ kint.												
a) döntés, gallyazás, kérgezés	1.00—2.00	1.00—1.80	1.00—2.00	1.20—2.00	—	—	—	—	—	—	1.20—2.00	—
b) csúcsozás, forgatás és közelítés (kézierővel) . . .	0.60—2.00	0.40—1.50	0.60—1.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) csúsztatás és rendezés a garmadában	0.80—1.80	0.80—1.80	0.80—1.80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) elokészítés és szára terhelés	0.30—0.80	0.30—0.80	0.30—0.80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) bütüzés, leszabás (kézi erővel) felvétel, minősítés és belyegzés	0.40—1.00	0.40—1.00	0.40—1.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) máglyázás	0.30—0.80	0.30—0.80	0.30—0.80	0.30—0.80	—	—	—	—	—	—	—	—
g) felterhelés vasúti kocsiba	0.30—1.00	0.30—1.00	0.30—1.00	0.30—1.00	—	—	—	—	—	—	0.30—1.00	—
h) leterhelés és maglyázás a rönkötéren	0.30—0.60	0.30—0.60	0.30—0.60	0.30—0.60	—	—	—	—	—	—	0.30—0.60	—
i) tutajbakötés (ha külön díjazásban részesül)	0.50—1.00	—	0.50—1.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—
k) banyafatermelés összes költségei kizárólag a IV. és VI. körzetek területén	—	—	—	1.50—2.60	—	—	—	—	—	—	1.50—2.60	—
II. A vastag és vékony fenyőrúd, valamint erdei léce megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa fm-ként.												
a) döntés, gallyazás, kérgezés közelítés kézi erővel csúsztatóg vagy út-vasutig	0.05—0.12	0.06—0.10	0.05—0.15	0.05—0.08	—	—	—	—	—	—	—	—
b) csúsztatás és rendezés	0.01—0.05	—	0.01—0.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) elokészítés és felterhelés a vontatószárra vagy szekérre	0.01—0.02	—	0.01—0.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) bütüzés, hossztolás, minősítés és osztályozás . . .	0.01—0.05	0.01—0.05	0.01—0.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) felvétel és máglyázás	0.005—0.02	0.005—0.01	0.005—0.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) felterhelés vasúti kocsira	0.005—0.01	0.005—0.01	0.005—0.01	0.005—0.01	—	—	—	—	—	—	—	—

Jegyzet: A szakmáymberek a fent feltüntetett bérhatárokon belül vastagsági osztályonként külön-külön állapítandók meg.

III. A fenyőfahasáb, papírfa, gyapotfa és fenyőtűzifa megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa normál (100×100×100) ürm³-kint.

A fenti választékok termelése szálfahulladékból erdei vagy tutajrakodón (fűrészelés és sarangolás, szállítás utáni újra sarangolás, tisztítás és MÁV kocsiba való felterhelés)	2.90—5.30*	4.00—5.00**	2.90—5.30*	—	—	—
--	------------	-------------	------------	---	---	---

*Gyapotfa és tűzifa munkabére a papírfatisztítás költs. gével (1.20—2.20) csökken.

**Gyapotfa és tűzifa munkabére a papírfatisztítás költs. gével (1.80—2.20) csökken.

Jegyzet: A munkabéreket az egyes munkanemek megfelelő csoportosításával széttagolva kell megállapítani.

IV. A fenyőszindely megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa 1000 db-kint kötegelve.

Fenti választék termelése szálfahulladékból erdei vagy tutajrakodón						
a) hornyolatlan 100 cm hosszúságban	10.00—17.00	14.00—20.00	10.00—17.00	—	—	—
b) hornyolva 50 cm hosszúságban	10.00—20.00	18.00—25.00	10.00—20.00	—	—	—

Jegyzet: Amennyiben a termelés szálfából történik, a bérék arányosan csökkentendők.

V. A lombfarönkö megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa m³-kint.

a) döntés, galyazás, göcsök lesimitása, hossztolás, gyűrűzés	1.20—2.50	1.00—2.50	1.20—2.50	1.20—2.50	1.20—2.50	1.20—2.50
b) közelítés a csúsztatóhoz vagy úthoz (erdei rakodóhoz)	0.50—4.00	0.50—4.00	0.50—4.00	0.50—4.00	1.00—1.80	0.80—2.80
c) kúpozás és csúsztatás	0.80—2.00	0.80—2.00	0.80—2.00	—	—	—
d) elkészítés és felterhelés	0.50—1.20	0.50—1.00	0.50—1.20	—	—	—
e) bütüzés, minősítés	0.80—0.70	0.80—0.70	0.80—0.70	—	—	—
f) máglyázás, méretezés, felvétel	0.50—1.50	0.50—1.50	0.50—1.50	0.50—1.50	0.50—1.50	0.50—1.50
g) felterhelés vasúti kocsira	0.60—1.50	0.60—1.50	0.60—1.50	0.60—1.30	0.50—1.50	0.50—1.50
h) leterhelés a fűrészben v. feladó-állomáson	0.30—0.80	0.30—0.50	0.30—0.80	0.30—0.50	—	0.30—0.50

a) döntés, hosztolás, kergezés, osztályozás és raká- solás közelítés nélkül	1.80—3.50	1.80—3.50	1.80—3.50	1.80—3.50	1.80—3.50	1.80—3.50
b) felterhelés vasuti kocsiba	0.60—1.50	0.60—1.20	0.60—1.50	0.60—1.20	0.50—1.50	0.60—1.50

a) döntés, galyazás, hosztolás, tarkázás	0.05–0.15	0.06–0.20	0.05–0.20	0.05–0.20	0.05–0.15	0.05–0.15
b) közelítés az erdei rakodóra	0.02–0.10	0.03–0.10	0.02–0.10	0.03–0.10	0.02–0.10	0.02–0.06

a) 2.60 hosszú talpfa termelése döntéssel, faragással és összerakással együtt db-kint.	1.20—1.60	1.00—1.60	1.20—1.60	0.85—1.20	—	0.85—1.20
b) 2.40 hosszú talpfa termelése döntéssel, faragással és összerakással együtt.	1.00—1.50	0.90—1.40	1.00—1.50	0.75—1.10	—	0.75—1.10
c) 2.20 hosszú talpfa termelése döntéssel, faragással és összerakással együtt.	0.80—1.30	0.80—1.00	0.80—1.30	0.65—0.90	—	0.65—0.90
d) 1.40—1.60 hosszú talpfa termelése döntéssel, faragással és összerakással együtt (4 oldalt faragva) u. a. (2 oldalt faragva).	0.50—0.90 0.30—0.60	0.50—0.80 0.30—0.60	0.50—0.90 0.30—0.60	0.45—0.70 —	—	0.35—0.60 0.20—0.40

IX. A lombtűzifa megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa normál (100×100×100) ürm³-kint.

a) gólás	1,25—2,00	1,40—2,00	1,25—2,00	1,30—2,00	1,40—2,00	1,40—2,00
b) közelítés a csúsztatóig, úsztatóig, v. utig	0,30—1,50	0,10—1,50	0,10—1,50	0,30—0,80	1,10—1,80	—
c) csúsztatás száraz, v. vizes csúsztatón	0,20—0,80	0,20—0,80	0,10—0,80	0,20—0,80	—	—
d) sarangolás a vasuti rakodón	0,20—0,30	0,20—0,25	0,20—0,30	0,20—0,30	0,15—0,20	0,15—0,20
e) berakás vasuti kocsiba	0,20—0,40	0,20—0,30	0,20—0,40	0,20—0,50	0,20—0,25	0,20—0,30

X. A boksafaszén megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa q-kint.

a) tüzfű összehordása a boksahelyre ürm ³ -kint	0.40—2.10	—	0.40—2.00	0.70—1.00	—	—
b) 1 q faszén termelése kész tüzfűből erdei boksából	1.00—2.50	2.00—2.50	1.00—2.50	1.50—2.00	—	—
c) berakás vasúti kocsiba q-kint	0.10—0.15	0.10—0.15	0.10—0.15	0.10—0.15	—	—

XI. A tölgykéreg megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa ürm³-kint.

a) 1 ürm ³ termelés kéreghántás, szárítás bakokban	2.50—3.50	3.20—3.50	2.50—3.50	3.20—3.50	—	—
---	-----------	-----------	-----------	-----------	---	---

XII. A bükkzsindely megállapítható legkisebb és legnagyobb szakmáymunkabér-határa 1000 db-kint kötegelve.

a) Bükkzsindely termelése 50 cm hosszúságban hornyolva	10.00—20.00	—	10.00—20.00	20.00—25.00	—	—
b) u. a. hornyolatlan 100 cm hosszban	12.00—20.00	—	12.00—20.00	20.00—25.00	—	—

XIII. Erdőgazdasági napszámbeérek megállapítható legkisebb és legnagyobb határa.

A) Férfi napszámbeérek:

Rendes erdőgazdasági munkák:

I. o. munkás napszámbeére	3.00—5.00	3.00—5.00	3.00—5.00	3.00—5.00	3.00—5.00	3.00—5.00
II. o. munkás napszámbeére	2.50—4.00	2.50—4.00	2.00—4.00	2.80—3.40	2.80—4.00	2.50—4.00
III. o. munkás napszámbeére	1.50—3.00	1.50—3.00	1.50—3.00	1.80—3.00	2.00—3.00	1.50—3.00

B) Női napszámbeérek:

I. o. munkás napszámbeére	2.00—3.60	2.00—3.60	1.50—3.60	2.30—3.00	2.30—3.60	2.00—3.60
II. o. munkás és gyermekmunkás napszámbeére	1.20—2.50	1.20—2.50	1.20—2.50	1.50—2.50	1.70—2.60	1.20—2.50

MEGVÉTELRE vagy cserébe keressük az alant felsorolt folyóiratok egyes füzetait, illetőleg köteteit:

Aquila I—V. (1894—1898.) évfolyamait.

Bányászati és Kohászati Lapok XL. (1926.) évfolyamát.

Erdészeti Kísérletek XX. (1918.) teljes évfolyamát egy, és 3—4. füzetait két példányban.

Erdészeti Lapok X. (1871.) évfolyamát két példányban.

Erdészeti Ujság IX. (1904/1905.) évfolyamát.

Erdészeti Zsebnaptár I—III. (1881—1883.), XXV. (1907.) és XXXVI—XXXVIII. (1917—1919.) évfolyamait.

Kárpáti Vadász V. (1931.) évfolyamának 6. füzetét.

Kertészeti Szemle II. (1930.) évfolyamának 1—6. füzetait és III. (1931.) évfolyamának 8—9. füzetait.

Kísérletügyi Közlemények I—XV. (1898—1912.) évfolyamait és XVI. (1913.) évfolyamának 1. füzetét.

Nimród IV. évfolyamát (1916.)

Revista Padurilor XXV—XXXIII. (1911—1921.) és XV. 1901.) valamint XVIII. (1904.), XIII. (1899.) és I—XI. (1887—1897.) évfolyamait.

Sumarski List I—X. (1877—1886.) évfolyamait.

Természettudományi Közöny Pótfüzetek 1. (1888.), 49—51. (1899. évi 1—3. sz.), 77. (1905. évi 1. sz.), 97. (1910. évi 1. sz.), 133—136. (1919. évi 1—4. sz.) és 145—148. (1922. évi 1—4. sz.) számú füzeteket.

Turistaság és Alpinizmus I—XVI. (1911—1926.) évfolyamait.

Vadászat I. (1918. évfolyamát.

VII. (1924.) évfolyamának 15., 18. és 21. füzetait.

VIII. (1925.) évfolyamának 2. és 23—24. füzetait.

Vadászat és Allatvilág I—VIII. (1899—1906.); X. (1908.); XII. (1910.) és XVII—XVIII. (1916—1917.) évfolyamait.

Vadászlap I—XVIII. (1880—1897.) évfolyamait.

Vadászat (Halászat, Weekend, Turisztika) I—II. (1933—1934.) évfolyamait.

Vadászujság (Marosvásárhely) I—IV., (1922—1925.) évfolyamait.

Vízügyi Közlemények IX. (1923.) évfolyamát és az V. (1915.) évfolyam 4. füzetét.

Országos Erdészeti Egyesület
Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

A rend kedvéért!

Nagyon kérjük t. olvasóinkat, szíveskedjenek a magyar erdőtisztikai tagjainak **név-, cím-, rang- és lakásváltozását** nekünk minden alkalommal bejelenteni, *hogy mindenkinek megad hassuk, ami őt megilleti.*

Az „Erdészeti Lapok” esetleg **elvesztett példányainak a pótlását** is csak akkor vállalhatjuk, ha t. tagtársaink és előfizetőink **cím- és lakásváltozásukat** velünk idejében közlik.

Kérjük azonban, hogy a **pótlás iránti igényüket** az illető füzet megjelenése után **két héten belül** szíveskedjenek bejelenteni, mert később nem áll módunkban a kért füzeteket díjtalanul megküldeni.

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. Felelős: Györy Aladár igazgató.